

Pielikums
Ministru kabineta
2004.gada 30.novembra
rīkojumam Nr.940

Vides ministrijas darbības stratēģija (programma)
2005. - 2007.gadam

Rīga, 2004

Satura rādītājs

Ievads.....	4
1. Vispārējā daļa	5
1.1. Ministrijas kompetences jomas.....	5
1.2. Darbības virsmērķis (misijas definējums).....	5
1.3. Darbības virzieni	5
1.4. Ministrijas ārējās darbības vides izvērtējums	6
1.5. Ministrijas līdzšinējās darbības un administratīvo spēju novērtējums.....	7
1.6. Nepieciešamās funkcionālās izmaiņas stratēģijas īstenošanai	11
1.6.1. Nepieciešamās izmaiņas Vides ministrijas centrālajā aparātā	11
1.6.2. Nepieciešamās izmaiņas Vides ministrijas padoto institūciju sistēmā	12
1.7. Darbības stratēģijas kopējie novērtēšanas rādītāji.....	14
1.8. Atskaitīšanās un pārraudzības kārtība	15
2. Stratēģijas programmu daļa	16
2.1. Nozaru vadība.....	16
2.1.1. Situācijas raksturojums	16
2.1.2. Programmas mērķi	16
2.1.3. Politikas vadlīnijas	17
2.1.4. Sagaidāmie politikas rezultāti vidējam termiņam	17
2.1.5. Sagaidāmie darbības rezultāti	17
2.1.6. Administratīvās spējas uzlabošanas pasākumi 2005. gadam	18
2.1.7. Jaunās politikas iniciatīvas 2005 – 2007	19
2.1.8. Politikas ieviešanas instrumenti un sistēma	21
2.1.9. Programmas finansējums.....	22
2.1.10. Programmas darbinieku skaits	22
2.2. Vides politikas īstenošana.....	23
2.2.1. Situācijas raksturojums	23
2.2.2. Programmas mērķi	23
2.2.3. Politikas vadlīnijas	23
2.2.4. Sagaidāmie politikas rezultāti vidējam termiņam	24
2.2.5. Sagaidāmie darbības rezultāti	24
2.2.6. Administratīvās spējas uzlabošanas pasākumi 2005. gadam	25
2.2.7. Jaunās politikas iniciatīvas	26
2.2.8. Politikas ieviešanas instrumenti un sistēma	28
2.2.9. Programmas finansējums.....	28
2.2.10. Programmas darbinieku skaits	28
2.3. Dabas aizsardzība	29
2.3.1. Situācijas raksturojums	29
2.3.2. Plānotās izmaiņas.....	30
2.3.3. Programmas mērķi.....	31
2.3.4. Politikas vadlīnijas	31
2.3.5. Sagaidāmie politikas rezultāti vidējam termiņam	32
2.3.6. Sagaidāmie darbības rezultāti	32
2.3.7. Administratīvās spējas uzlabošanas pasākumi 2005. gadam	32
2.3.8. Jaunās politikas iniciatīvas	33
2.3.9. Politikas ieviešanas instrumenti un sistēma	34
2.3.10. Programmas finansējums.....	34
2.3.11. Programmas darbinieku skaits	34
2.4. Radiācijas drošība un bīstamo atkritumu apsaimniekošana	35
2.4.1. Situācijas raksturojums	35
2.4.2. Programmas mērķi	36
2.4.3. Politikas vadlīnijas	36
2.4.4. Sagaidāmie politikas rezultāti vidējam termiņam	36
2.4.5. Sagaidāmie darbības rezultāti	37
2.4.6. Administratīvās spējas uzlabošanas pasākumi 2005. gadam	37
2.4.7. Jaunās politikas iniciatīvas	37
2.4.8. Politikas ieviešanas instrumenti un sistēma	40

2.4.9. Programmas finansējums.....	40
2.4.10. Programmas darbinieku skaits	40
2.5. Vides informatīvais nodrošinājums.....	41
2.5.1. Situācijas raksturojums	41
2.5.2. Programmas mērķi	42
2.5.3. Politikas vadlīnijas.....	42
2.5.4. Sagaidāmie politikas rezultāti vidējam termiņam	42
2.5.5. Sagaidāmie darbības rezultāti.....	43
2.5.6. Administratīvās spējas uzlabošanas pasākumi 2005. gadam	44
2.5.7. Jaunās politikas iniciatīvas	44
2.5.8. Politikas ieviešanas instrumenti un sistēma.....	50
2.5.9. Programmas finansējums.....	50
2.5.10. Programmas darbinieku skaits	50
2.6. Eiropas Savienības un starptautiskā finansējuma koordinācija.....	51
2.6.1. Situācijas raksturojums	51
2.6.2. Programmas mērķi.....	52
2.6.3. Politikas vadlīnijas.....	52
2.6.4. Sagaidāmie politikas rezultāti vidējam termiņam (2004-2007)	52
2.6.5. Sagaidāmie darbības rezultāti	53
2.6.6. Nepieciešamie līdzekļi investīcijām ūdenssaimniecības un atkritumu jomās	53
2.6.7. Jaunās politikas iniciatīvas	54
2.6.8. Politikas ieviešanas instrumenti un sistēma	57
2.6.9. Programmas finansējums.....	57
2.7. Vides aizsardzības fonds.....	58
2.7.1. Situācijas raksturojums	58
2.7.2. Programmas mērķi	58
2.7.3. Politikas vadlīnijas.....	58
2.7.4. Sagaidāmie politikas rezultāti vidējam termiņam	58
2.7.5. Sagaidāmie darbības rezultāti	59
2.7.6. Jaunās politikas iniciatīvas	59
2.7.7. Politikas ieviešanas instrumenti un sistēma.....	60
2.7.8. Programmas finansējums.....	60
2.7.9. Programmas darbinieku skaits.....	61

Ievads

Vides ministrijas (VIDM) darbības stratēģija 2005.-2007. gadam ir ministrijas vidēja termiņa plānošanas dokuments, kurš ietver VIDM kompetencē esošo politikas plānošanas dokumentos noteiktos mērķus un ir balstīts uz VIDM nolikumā noteiktajām funkcijām un uzdevumiem.

VIDM darbības stratēģija pamatojas uz Latvijas Ilgtspējīgas attīstības pamatnostādnēs un Nacionālajā vides politikas plānā (2004 – 2008) noteiktajām prioritātēm un ietver mehānismus šo prioritāšu īstenošanai.

VIDM darbības stratēģijas izstrāde ir veikta ar mērķi uzlabot vidēja termiņa budžeta plānošanas procesu, tieši saistot politikas plānošanas dokumentus, pasākumus to ieviešanai ar pieejamo un nepieciešamo budžeta finansējumu. Katru gadu VIDM stratēģiskais plāns tiek koriģēts budžeta plānošanas procesa ietvaros.

Stratēģija ietver 3-5 gadu vidēja termiņa mērķus, 2005. gada mērķus un rīcības plānu tā izpildei. Rīcības plāns un tam attiecinātais budžets ir veidots pēc budžeta programmu principa. Katrai budžeta programmai tiek noteikti rezultatīvie rādītāji. Budžeta programmas ir sagatavotas, lai uzlabotu valsts budžeta līdzekļu pārskatāmību un novērstu dublēšanos to izlietošanā, kā arī nodrošinātu valsts budžeta resursu efektīvu, koordinētu izmantošanu ministrijas mērķu sasniegšanai. 2005.-2007. gadam ministrijas budžets sastāv no septiņām programmām.

Ņemot vērā iestāšanos Eiropas Savienībā (ES), no ES nosacījumiem izrietošās papildus prasības un funkcijas, kā arī arvien pieaugošu sabiedrības interesi par vides jautājumiem un sabiedrības prasību nodrošināt dzīvi nepiesārņotā vidē un tautsaimniecības ilgtspējīgu attīstību vides jomā, nepieciešams nodrošināt arvien jaunu funkciju izpildi, kas prasa papildus administratīvos un finanšu resursus. Šis stratēģiskais plāns nosaka vidēja termiņa prioritātes, kā arī pasākumus finanšu resursu optimālākam izlietojumam.

1. Vispārējā daļa

1.1. Ministrijas kompetences jomas

Vides ministrija ir vadošā valsts pārvaldes iestāde vides aizsardzības nozarē, kas ietver vides aizsardzību, dabas aizsardzību, klimata pārmaiņu novēršanu, dabas resursu saglabāšanas un racionālas izmantošanas, radiācijas drošības un kodoldrošības, meteoroloģijas un zemes dzīļu izmantošanas apakšnozares.

Vides ministrija izstrādā valsts vides politiku, kā arī organizē un koordinē vides politikas īstenošanu un vides politikas principu iekļaušanu citu nozaru politikas dokumentos. Šo funkciju izpildes nodrošināšanai ministrija izstrādā normatīvo aktu un politikas plānošanas dokumentu (konceptiju, programmu, plānu) projektus un sniedz atzinumus par citu institūciju izstrādātajiem projektiem, pārstāv valsts intereses ārvalstu un starptautiskajās institūcijās, kā arī informē sabiedrību par nozares politiku un ministrijas padotībā esošo iestāžu darbību. Vides ministrija atbild par nacionālo pozīciju izstrādi un aizstāvēšanu vides jomā Eiropas Savienības institūcijās.

Vides ministrija un tās padotās institūcijas, izmantojot atļauju sistēmu, nodrošina vides aizsardzības prasību noteikšanu konkrētām piesārņojošām darbībām, veic vides prasību ieviešanas kontroli (inspekciju), kā arī nodrošina īpaši aizsargājamo dabas teritoriju apsaimniekošanu. Vides ministrija nodrošina vides stāvokļa monitoringu un informācijas par vides stāvokli nodrošināšanu sabiedrībai, kā arī starptautiskajām organizācijām.

Vides ministrijas darbības jomu raksturo pastāvīgi pieaugošs funkciju apjoms, ko nosaka gan pievienošanās Eiropas Savienībai, gan arī pieaugošā sabiedrības interese par vides jautājumiem.

1.2. Darbības virsmērķis (misijas definējums)

Vides ministrijas darbības virsmērķis ir **nodrošināt iedzīvotājiem iespēju dzīvot tīrā un sakārtotā vidē**, īstenojot ilgtspējīgu attīstību, saglabājot vides kvalitāti un bioloģisko daudzveidību, nodrošinot dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, kā arī sabiedrības līdzdalību lēmumu pieņemšanā un informētību par vides stāvokli.

Atbilstoši Latvijas ilgtspējīgas attīstības pamatnostādņem un Eiropas Savienības Lisabonas stratēģijai nepieciešams nodrošināt valsts ekonomisko attīstību vienlaikus ar sociālās jomas attīstību un vides prasību nodrošināšanu.

1.3. Darbības virzieni

1) Nodrošināt efektīvu vides un ilgtspējīgas attīstības politikas plānošanu, normatīvo aktu un politikas īstenošanas instrumentu izstrādi, vides prasību iekļaušanu citu nozaru politikas plānošanas dokumentos un normatīvajos aktos.

Darbības virziens tiek īstenots ar budžeta programmām:

Nozaru vadība;

Vides informatīvais nodrošinājums.

2) Bioloģiskās daudzveidības saglabāšana un īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tīkla attīstība.

Darbības virziens tiek īstenots ar budžeta programmām:

Dabas aizsardzība;

Vides informatīvais nodrošinājums;

Eiropas Savienības un starptautiskā finansējuma koordinācija.

3) Vides kvalitātes uzlabošana un dabas resursu (tai skaitā, zemes dziļi) ilgtspējīga izmantošana un apsaimniekošana.

Darbības virziens tiek īstenots ar budžeta programmām:

Vides politikas īstenošana;

Vides informatīvais nodrošinājums;

Eiropas Savienības un starptautiskā finansējuma koordinācija.

4) Nodrošināt informācijas uzkrāšanu, apkopošanu un analizēšanu vides jautājumos:

Nozaru vadība;

Vides informatīvais nodrošinājums.

5) Nodrošināt sabiedrības līdzdalību lēmumu pieņemšanā vides jomā, sabiedrības informēšanu par vides stāvokli.

Darbības virziens tiek īstenots ar budžeta programmām:

Nozaru vadība;

Vides informatīvais nodrošinājums.

6) Nodrošināt sabiedrības aizsardzību pret jonizējošo starojumu, organizēt drošu radioaktīvo vielu, bīstamo atkritumu un radioaktīvo atkritumu apsaimniekošanu.

Darbības virziens tiek īstenots ar budžeta programmu *Radiācijas drošība un bīstamo atkritumu apsaimniekošana.*

7) Savlaicīgi un iespējami augstā kvalitātē nodrošināt ar meteoroloģisko un hidroloģisko informāciju tās cilvēku darbības sfēras, kas ir tieši atkarīgas no laika un klimatiskajiem apstākļiem.

Darbības virziens tiek īstenots ar budžeta programmu *Vides informatīvais nodrošinājums.*

1.4. Ministrijas ārējās darbības vides izvērtējums

Vides ministrijas darbības vidi ietekmē gan ārējie, gan iekšējie faktori. Latvijas līdzdalība Eiropas Savienībā nosaka gan arvien pieaugošas vides prasības, gan arī arvien pieaugošas iespējas Latvijai ietekmēt starptautiskos vides procesus.

Latvijas iekšējie faktori:

- pieaugot ekonomiskai labklājībai, ievērojama daļa Latvijas sabiedrības locekļu līdzīgi kā bagātākajās valstīs pieņem pārtēriņa filozofiju un sāk patērēt ievērojami vairāk dabas resursu un sabiedrisko pakalpojumu, nekā nepieciešams, kā arī palielinās saražoto atkritumu daudzums;
- lielas reģionālās atšķirības iedzīvotāju blīvuma ziņā, slodzes ziņā uz vidi, iedzīvotāju ienākumos, kā arī praktiskajā projektu vadīšanas pieredzē;
- pieaugoša sabiedrības interese par vides jautājumiem, prasība pēc sakārtotas un līdzsvarotas vides, nevalstisko organizāciju ietekme;
- pieaugoša transporta ietekme uz vides, īpaši gaisa, kvalitāti;
- pakāpeniski pieaugoša lauksaimniecības un atsevišķos gadījumos arī rūpniecības ietekme uz vidi, kaut arī kopējais šīs ietekmes līmenis pagaidām ir salīdzinoši zems;
- vides piesārņojuma ietekme uz cilvēka veselību;

- ekonomisko interešu lobēšana, dažkārt nerēķinoties ar vides prasībām.

Ārējie faktori:

- dalība Eiropas Savienībā, pieaugošas vides prasības;
- Eiropas Savienības tirgus pozitīvā ietekme uz Latvijas uzņēmumu vides jautājumu sakārtošanu;
- starptautisko vides saistību ietekme;
- starptautiskās vides prasību nepietiekamā ieviešana Latvijas kaimiņvalstīs ārpus ES;
- starptautiskās tendences ilgtspējīgas attīstības jomā, vides prasību integrēšana citos sektoros;
- pārrobežu piesārņojuma ietekme;
- klimata pārmaiņu ietekme.

Nozīmīgākās problēmas un riski:

- rūpniecisko un transporta avāriju riski, tai skaitā, pārrobežu, nav pietiekamas atbildības par videi nodarīto kaitējumu;
- finansējuma un administratīvās kapacitātes trūkuma dēļ nav pilnā apjomā nodrošināta Eiropas Savienības nosacījumu izpilde, tādēļ pastāv risks valstij zaudēt Eiropas Savienības tiesā, tai skaitā attiecībā uz obligāto vides monitoringa prasību neizpildi, kā arī ES un Latvijas likumdošanā noteikto mērķu (piemēram, atkritumu pārstrādē) neizpildi;
- vides prasības pieaug ievērojami straujāk kā administratīvā kapacitāte, kā rezultātā ir nepilnīga kontrole un rodas administratīvie šķēršļi;
- nepieciešamība kompensēt dabas aizsardzības prasību rezultātā radušos saimnieciskās darbības ierobežojumus, kam nav nodrošināts finansējums;
- fragmentēta institucionālā sistēma, kā rezultātā nav optimāla finanšu izlietojuma un notiek funkciju dublēšanās;
- aizsargājamās teritorijas un aizsargjoslas nepietiekami ietvertas teritorijas plānošanā, tādēļ šādās teritorijās tiek plānota un īstenota teritorijas izveidošanas mērķim neatbilstoša attīstība;
- nepietiekama būvniecības procesa kontrole noved pie projektam neatbilstošu vai nepabeigtu būvju ekspluatācijas, kas savukārt rada projektā neparedzētas vides problēmas.

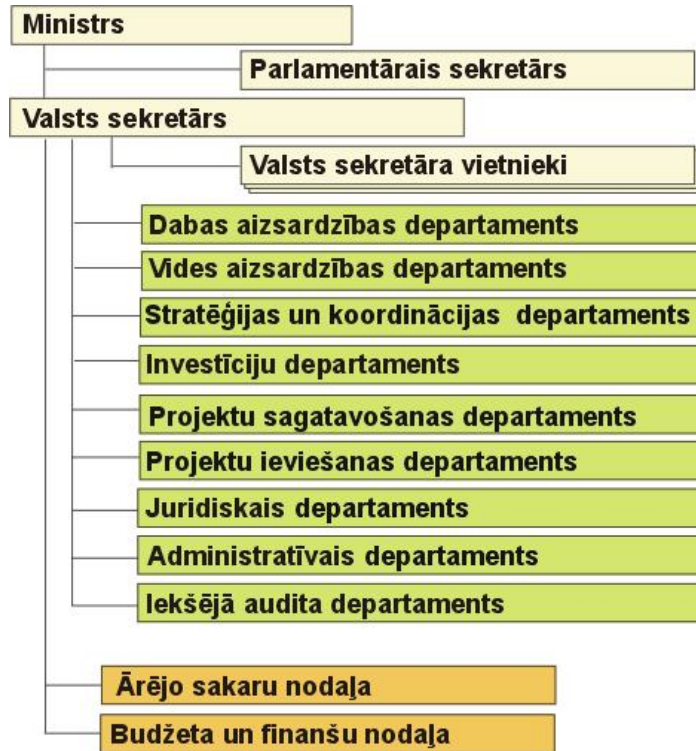
Iespējas:

- izveidota funkcionējoša vides likumdošanas un institucionālā sistēma, pamatā pārņemtas ES prasības;
- Latvijai ir iespējams ietekmēt ES likumdošanas turpmāko attīstību;
- pakāpeniski tiek ieviesta integrēta pieeja piesārņojuma novēršanā un kontrolē, kā arī ūdens resursu apsaimniekošanā;
- izveidots īpaši aizsargājamo teritoriju, arī Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo teritoriju tīkls;
- nodrošinātas arvien pieaugošas sabiedrības līdzdalības iespējas lēmumu pieņemšanā vides jomā.

1.5. Ministrijas līdzšinējās darbības un administratīvo spēju novērtējums

Ministriņā šobrīd ir deviņi departamenti un divas patstāvīgās nodaļas (skatīt 1. attēlu). Vides aizsardzības, Dabas aizsardzības, Investīciju, Projektu sagatavošanas, un Projektu

ieviešanas departamenti atbild par konkrētām jomām vai sektoriem. Savukārt, pārējie departamenti - Stratēģijas un koordinācijas, Iekšējā audita, Juridiskais un Administratīvais departamenti, tāpat kā Budžeta un finanšu nodaļa un Ārējo sakaru nodaļa nodrošina ministrijas darbību kopumā.

1. attēls Vides ministrijas centrālā aparāta struktūra

Vides ministrijas padotībā esošās iestādes (skatīt 2. attēlu) realizē valsts politiku un normatīvo aktu prasības visās ministrijas kompetences jomās.

2. attēls **Vides ministrijas padotās institūcijas**

Pēdējo gadu laikā ir veiktas vairākas būtiskas ministrijas struktūrvienību un iestāžu reorganizācijas.

2003.gada novembrī uz Vides ministrijas Eiropas integrācijas nodaļas un Vides aizsardzības departamenta Vides stratēģijas un informācijas nodaļas pamata tika izveidots Stratēģijas un koordinācijas departaments. Jauna departamenta izveide tika veikta ar mērķi, lai Vides ministrijā labāk tiktu koordinēti Latvijas un ES vides politikas jautājumi. Tāpat 2003.gada novembrī tika reorganizēts Vides ministrijas Investīciju departaments. Uz Investīciju departamenta pamata ir izveidoti trīs departamenti: Investīciju departaments, Projektu sagatavošanas departaments un Projektu ieviešanas departaments un patstāvīga Ārējo sakaru nodaļa.

Lai nodrošinātu īpaši aizsargājamo dabas teritoriju apsaimniekošanu vietās, kuras neatrodas dabas rezervātu vai nacionālo parku administrāciju pārraugāmās teritorijās, 2003. gadā izveidota un darbu uzsākusi Dabas aizsardzības pārvalde.

2003. gadā izveidota Radioaktīvo atkritumu pārvaldības aģentūra (RAPA), reorganizējot bezpeļņas organizāciju valsts SIA "RAPA", kura tika izveidota 2000. gadā, apvienojot valsts uzņēmumu "Radons" un bezpeļņas organizāciju valsts SIA "Reaktors".

Ņemot vērā jaunus normatīvus aktus, tai skaitā Eiropas Savienības regulas, esošajām vides institūcijām tiek uzdotas arvien jaunas funkcijas, kas ne vienmēr tiek nodrošinātas ar atbilstošu administratīvo kapacitāti. Piemēram, no 2004. gada 1. maija Ietekmes uz vidi novērtējuma valsts birojs papildus atbild par Stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu un Eiropas Savienības Vides pārvaldības un audita shēmas (EMAS) ieviešanu, bet Latvijas vides aģentūra – par Eiropas Savienības ekomarķējumu. Vairākas Eiropas Savienības direktīvas, piemēram Ūdens struktūrdirektīva, ieviešamas pakāpeniski, kas nosaka ar katru gadu pieaugošu darba apjomu.

Līdzšinējie būtiskākie sasniegumi:

- 1) nodrošināta laba vides kvalitāte un bioloģiskā daudzveidība valstī kopumā;
- 2) izstrādāta likumdošana visās nozīmīgākajās vides jomās;
- 3) pabeigta likumdošanas saskaņošana ar ES līdzšinējām prasībām;
- 4) ilgāku laiku sekmīgi tiek pielietoti vides ekonomiskie instrumenti, dabas resursu nodoklis, subsīdiju sistēma, izlietotā iepakojuma apsaimniekošanas sistēma;
- 5) sarunās ar ES nodrošināti pārejas periodi nozīmīgākajās jomās, kurās ES prasības nevar ieviest nekavējoties;
- 6) izveidota vides institucionālā sistēma, kuras uzdevums ir nodrošināt kontroles, pārraudzības un monitoringa funkcijas;
- 7) uzlabots vides informācijas nodrošinājums sabiedrībai, tai skaitā regulāri atjaunojot aktuālo informāciju Internetā;
- 8) Latvija ir iesaistījusies starptautiskajā aprītē vides jomā;
- 9) nodrošināta ES līdzekļu piesaiste;
- 10) tiek koordinēta infrastruktūras projektu īstenošana pilsētu notekūdeņu, dzeramā ūdens un atkritumu jomās, daudzviet jau nodrošinot dzeramā ūdens kvalitātes uzlabošanu un piesārņojuma samazināšanos;
- 11) izveidots īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tīkls;
- 12) Latvijai ir vieni no labākajiem rezultātiem visu Eiropas Savienības valstu vidū vides informācijas nodrošināšanā Eiropas Vides aģentūrai.

Problēmas:

- 1) nepietiekama institucionālā kapacitāte, īpaši jomās ar pieaugošu tiesiskā reglamentējuma un informācijas plūsmas apjomu (piemēram, klimata pārmaiņas, vides tehnoloģijas, atkritumu apsaimniekošana, vides ekonomiskie instrumenti);
- 2) pārāk straujš vides prasību ieviešanas temps, bieža normatīvo aktu mainība;
- 3) fragmentēta institucionālā sistēma, dažāda normu interpretācija reģionālajās vides pārvaldēs (RVP);
- 4) nepietiekams funkciju nodalījums starp institūcijām, īpaši inspekcijas un vides monitoringa jomās;
- 5) nespēja pilnā apmērā nodrošināt ES vides monitoringa prasības (finanšu trūkuma dēļ);
- 6) nav nodrošināta visu īpaši aizsargājamo dabas teritoriju, tai skaitā Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (NATURA 2000), apsaimniekošana;
- 7) nepietiekama darba samaksa, īpaši zemāko kategoriju darbiniekiem, kā rezultātā darbinieki bieži pāriet uz privātstruktūrām;
- 8) nav nodrošinātas pietiekamas iespējas iegūt vides informāciju iedzīvotājiem, kuriem nav pieejas internetam;
- 9) palielinās atšķirība starp strādājošo vides speciālistu kvalifikāciju un tuvākās kadru rezerves sagatavotību, jaunpieņemto darbinieku apmācība pēc to pieņemšanas darbā aizņem arvien lielāku laiku. Nav nodrošināta pietiekama vides izglītības sistēma.

1.6. Nepieciešamās funkcionālās izmaiņas stratēģijas īstenošanai

1.6.1. Nepieciešamās izmaiņas Vides ministrijas centrālajā aparātā

Ņemot vērā pieaugošo likumdošanas apjomu klimata pārmaiņu jomā, kā arī šīs jomas tiešo saistību ar projektiem atjaunojamās enerģētikas jomā un līdz šim nepietiekami izmantotās iespējas Latvijai īstenot Kopīgi īstenojamus projektus, šī stratēģija paredz izveidot jaunu **Klimata un atjaunojamās enerģētikas departamentu**. Šajā departamentā paredzēts iekļaut gan darbiniekus no esošajām ministrijas struktūrvienībām, gan arī papildus nostiprināt ministrijas kapacitāti. Departamenta uzdevums būs arī integrēt vides prasības enerģētikas politikas dokumentos un normatīvajos aktos.

Lai uzlabotu ministrijas komunikācijas darbu, stratēģija paredz vidējā termiņā izveidot jaunu **Komunikācijas departamentu**. Tas tiek veikts saskaņā ar Valdības komunikācijas politikas pamatnostādņēm, lai nodrošinātu, ka katrā politikas veidošanas posmā - no politikas izstrādāšanas līdz pat tās ieviešanas novērtēšanai - tiek aktīvi veidota sadarbība ar sabiedrību. Departamentā paredzēts iekļaut darbiniekus no Ārējo sakaru nodaļas, kā arī palielināt departamenta sadarbības ar medijiem un sabiedrisko attiecību veidošanas kapacitāti. Tomēr ņemot vērā ierobežotās finansiālās iespējas, sākotnēji paredzēts izveidot patstāvīgo **Komunikācijas nodaļu**.

Lai efektīvāk un racionālāk izmantotu ministrijas resursus un ņemot vērā līdzīgās funkcijas, plānots Ārējo sakaru nodaļu (izņemot darbiniekus, kas atbild par komunikāciju ar plašsaziņas līdzekļiem) pievienot Stratēģijas un koordinācijas departamentam.

Pašlaik būtiskas problēmas rada nepietiekamā Vides aizsardzības departamenta kapacitāte, jo tādās jomās kā atkritumu saimniecība, ūdens resursu apsaimniekošana un citas, kur vairumā ES valstu ir atsevišķi departamenti, VIDM strādā daži ierēdņi un atsevišķi līgumdarbinieki. Esošā Vides aizsardzības departamenta struktūra (Tehnoloģiju nodaļa un Vides kvalitātes nodaļa) neatbilst ES likumdošanas strukturējumam, kas rada problēmas noteikt kompetenci jauniem ES normatīviem aktiem. Atsevišķās Vides ministrijas pārziņā esošajās jomās (piemēram, zemes dzīļu apsaimniekošana) kapacitātes trūkuma dēļ politika tiek veidota nevis ministrijā, bet gan par ieviešanu atbildīgajās institūcijās, kas no funkciju sadales viedokļa ir nepareizi. Tāpēc stratēģija paredz pakāpenisku Vides aizsardzības departamenta pārstrukturēšanu un kapacitātes nostiprināšanu, esošo nodaļu vietā izveidojot vairākas jaunas nodaļas. Ņemot katrā konkrētajā jomā esošās problēmas, kā arī sagaidāmo jaunās likumdošanas apjomu, šīs pārmaiņas plānots īstenot prioritārā secībā.

Vides ministrija jau ilgāku laiku sekmīgi pielieto ekonomiskos instrumentus – dabas resursu nodokli, subsīdiu sistēmu un izlietotā iepakojuma apsaimniekošanas sistēmu. Līdz šim ar minētajiem jautājumiem nodarbojās tikai atsevišķi ministrijas darbinieki paralēli citiem darba pienākumiem. Šos ekonomiskos instrumentus nepieciešams attīstīt atbilstoši jaunajai situācijai, ko nosaka Latvijas dalība Eiropas Savienībā, kā arī attīstot ekonomiskos instrumentus jaunās jomās – nolietotu transportlīdzekļu apsaimniekošanā, elektrisko un elektronisko iekārtu apsaimniekošanā, kā arī citās jomās. Tāpat nepieciešams novērst konstatētās problēmas – nodokļa iekasēšanas samazināšanos un pārāk sarežģītu tā aprēķināšanas kārtību. Tāpēc šī stratēģija paredz izveidot Vides ekonomikas nodaļu.

Plānots izveidot sekojošas nodaļas:

- 1) *Atkritumu politikas nodaļu*;
- 2) *Rūpnieciskā piesārņojuma nodaļu*, ietverot gaisa aizsardzības un ķīmisko vielu kontroles jautājumus;
- 3) *Dabas resursu nodaļu*, ietverot ūdens resursu un zemes dzīļu apsaimniekošanas jautājumus;

4) *Vides ietekmes izvērtējuma nodaļu*, kurā plānots risināt arī starpsektorālos vides jautājumus, kā arī tādus vides jautājumus, kam nav nepieciešams izveidot atsevišķas struktūrvienības, piemēram, radiācijas drošība un vides troksnis;

5) *Vides ekonomikas nodaļu*.

Ņemot vērā prognozētās lielās izmaiņas attiecībā uz ES līdzekļu piesaisti un projektu realizāciju, nākošajā finanšu plānošanas periodā plānota struktūras reorganizācija attiecībā uz **Projektu sagatavošanas departamentu**, sadalot to **Struktūrfondu koordinācijas departamentā** un **Kohēzijas fonda departamentā**.

Nepieciešama esošās **Kvalitātes vadības nodaļas** pārveide par **Kvalitātes vadības departamentu**, ņemot vērā nepieciešamību veidot kvalitātes vadības sistēmu ne tikai Ieviešanas institūcijā (VIDM), bet arī projektus realizējošās pašvaldībās un uzņēmumos (arī struktūrfondu līdzfinansētajos projektos).

Vides ministrijas centrālā aparāta struktūrshēma pēc šajā stratēģijā plānotajām izmaiņām attēlota 3. attēlā.

3. attēls. Ministrijas centrālā aparāta shēma pēc izmaiņām

1.6.2. Nepieciešamās izmaiņas Vides ministrijas padoto institūciju sistēmā

Vides ministrijas padoto institūciju sistēma vēsturiski izveidojusies ilgākā laika periodā un ietver institūcijas, kas darbojās jau pirms neatkarības atjaunošanas (piemēram, Valsts ģeoloģijas dienests, vairākas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju administrācijas), gan institūcijas, kas izveidotas īsi pirms vai drīz pēc neatkarības atjaunošanas (piemēram, reģionālās vides pārvaldes, Vides valsts inspekcija), gan arī institūcijas, kas izveidotas pēdējo

gadu laikā saistībā ar starptautisko prasību izpildi (piemēram, Dabas aizsardzības pārvalde, Radiācijas drošības centrs). Jau iepriekš notikušas vairākas institucionālas reorganizācijas, apvienojot institūcijas ar līdzīgām funkcijām. Tomēr institucionālie jautājumi nav pilnībā sakārtoti, kā rezultātā konstatētas šīs stratēģijas 1.5. sadaļā minētās problēmas.

Šajā stratēģijā plānotā institucionālā reforma paredz sekojošas strukturālās reformas, apvienojot institūcijas ar līdzīgām funkcijām:

1) Apvienot vienā blokā visas institūcijas, kas veic uzraudzības un kontroles funkciju – reģionālās vides pārvaldes, Jūras vides pārvaldi un Vides valsts inspekciju, izveidojot **Valsts vides dienestu (VVD)**. VVD būs reģionālās struktūrvienības – līdzšinējās reģionālās vides pārvaldes. Ņemot vērā ES valstu pieredzi un arī starptautisko ekspertu rekomendācijas, paredzēts saglabāt vienotā institūcijā atļauju izsniegšanas un kontroles sistēmu, tomēr šīs jomas paredzēts iekšēji nodalīt. Vienlaikus paredzēts nodalīt līdzšinējās reģionālo vides pārvalžu laboratorijas, kuras pievienos jaundibināmajai **Latvijas vides, meteoroloģijas un ģeoloģijas aģentūrai**. Paredzētā reforma ļaus vienveidīgi piemērot normatīvos aktus visā valsts teritorijā, kā arī uzlabot metodisko darbu gan atļauju izsniegšanas, gan inspekcijas jomās. VVD īsteno arī īpaši aizsargājamo dabas teritoriju administrāciju vides inspektoru metodisko vadību.

2) Apvienot vienā blokā institūcijas, kas veic vides un ilgtspējīgas attīstības informācijas savākšanu un apstrādi, atbild par vides monitoringu un sabiedrības informēšanu. Plānots apvienot Latvijas hidrometeoroloģijas aģentūru, Latvijas vides aģentūru un Valsts ģeoloģijas dienestu, izveidojot valsts aģentūru **Latvijas vides, meteoroloģijas un ģeoloģijas aģentūru (LVMĢA)**. Aģentūrā paredzēts iekļaut arī līdzšinējās reģionālo vides pārvalžu laboratorijas, veicot laboratoriju sistēmu optimizāciju. LVMĢA sastāvā iekļaus arī upju baseinu pārvaldes (šobrīd Valsts ģeoloģijas dienesta sastāvā), kurām vēl jāveido reģionālās struktūrvienības atbilstoši 4 upju baseinu apgabaliem – Daugavas, Gaujas, Lielupes un Ventas.

3) Pašreiz Ietekmes uz vidi novērtējuma valsts birojs papildus saviem sākotnējiem uzdevumiem ietekmes uz vidi novērtējuma jomā, saskaņā ar normatīvajiem aktiem jau veic dažādas citas funkcijas – rūpniecisko avāriju riska novēršanas jomā, EMAS jomā, darbojas kā institūcija, kurā iespējams apstrīdēt citu vides institūciju administratīvos aktus. Saskaņā ar šo stratēģiju paredzēts pārdēvēt biroju tā funkcijām atbilstošākā nosaukumā – par **Vides pārraudzības valsts biroju (VPVB)**. Papildus līdzšinējām funkcijām paredzēts VPVB nodot vides valsts inspektoru izdoto administratīvo aktu apstrīdēšanas funkciju.

4) Pašreiz īpaši aizsargājamo dabas teritoriju apsaimniekošanu nodrošina šo teritoriju administrācijas, kur tādas ir izveidotas, kā arī Dabas aizsardzības pārvalde (DAP), teritorijām, kurām nav izveidotas administrācijas. Pašreizējā sistēma nenodrošina pietiekamu, Latvijas un ES prasībām atbilstošu teritoriju apsaimniekošanu. Tāpēc šī stratēģija paredz pakāpeniski nostiprināt DAP, kur nepieciešams, veidojot DAP reģionālās nodaļas. Ņemot vērā līdzšinējo pieredzi, kur tas iespējams, īpaši aizsargājamo dabas teritoriju apsaimniekošanu paredzēts deleģēt arī pašvaldībām vai nevalstiskām organizācijām, paredzot tām nepieciešamo valsts finansējumu.

5) Radioaktīvo atkritumu pārvaldības aģentūra (RAPA) īsteno radioaktīvo atkritumu apsaimniekošanu. Saskaņā ar Atkritumu apsaimniekošanas likumu VIDM ir jāīsteno arī bīstamo atkritumu apsaimniekošana. Tuvākajā laikā uzsāks darbu VIDM īpašumā esošā bīstamo atkritumu sadedzināšanas iekārta, vēl jāizveido bīstamo atkritumu apglabāšanas poligons un azbesta atkritumu poligons. Pašlaik VIDM nav institūcijas, kas atbildētu par bīstamo atkritumu apsaimniekošanu, līdz ar to pati ministrija veic tai neraksturīgas apsaimniekošanas funkcijas. Lai sakārtotu šo situāciju, kā arī racionāli izmantotu resursus, šī stratēģija paredz paplašināt RAPA funkcijas, pārveidojot to par valsts aģentūru **Bīstamo atkritumu pārvaldības aģentūra (BAPA)**, kas nodarbosies gan ar radioaktīvo, gan bīstamo atkritumu apsaimniekošanu.

6) Šī stratēģija paredz pārveidot uzņēmējdarbības, kurās VIDM ir valsts kapitāla daļu turētāja – Vides projektus un Vides investīciju fondu par kapitālsabiedrībām, izvērtējot iespēju tālāk īstenot Vides projektu privatizāciju. Plānots pakāpeniski atteikties no VIDM līdzdalības citās uzņēmējdarbībās.

Vides ministrijas padoto institūciju struktūrshēma pēc šajā stratēģijā plānotajām izmaiņām attēlota 4. attēlā.

4. attēls. Ministrijas padoto institūciju shēma pēc izmaiņām

1.7. Darbības stratēģijas kopējie novērtēšanas rādītāji

- Normatīvi tīro notekūdeņu īpatsvars, %;
- Kvalitātes prasībām atbilstoša dzeramā ūdens īpatsvars, %;
- Ūdens resursu patēriņš, tūkst. m³ gadā;
- Labas kvalitātes (Saskaņā ar Ūdens apsaimniekošanas likuma prasībām) ūdeņu īpatsvars, %;
- Siltumnīcefekta gāzu emisiju kopējais daudzums, Gg CO₂ ekvivalentu gadā, arī % no Latvijas saistībām atbilstoši Kioto protokolam;
- Gaisa kvalitātes robežvērtību pārsniegumu īpatsvars, %;
- Rekultivēto izgāztuvju skaits; arī % no slēgtajām atkritumu izgāztuvēm;
- Radīto un centralizēti savākto sadzīves atkritumu daudzums, tonnas gadā, arī uz vienu iedzīvotāju kg/gadā;
- Pārstrādāto bīstamo atkritumu īpatsvars, %;
- Pārstrādāto iepakojuma atkritumu īpatsvars no kopējā centralizēti savākto iepakojuma atkritumu daudzuma, %;
- Nolietoto transportlīdzekļu materiālu pārstrādes un reģenerācijas apjoms, %;
- Savākto sadzīves elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumu apjoms uz vienu iedzīvotāju, kg/gadā;

- A kategorijas iekārtu (rūpniecības uzņēmumu, kas atbilst likuma „Par piesārņojumu” 1. pielikumam) skaits, kuros ieviesti labākie pieejamie tehniskie paņēmieni;
- Latvijā lietoto ozona slāni noārdošo vielu daudzums, tonnas/gadā;
- Smago metālu (Hg, Cd, Pb) emisijas vidē, tonnas/gadā;
- Apsaimniekotās ĪADT platības, ha;
- Atjaunojamās enerģijas īpatsvars no primāro energoresursu daudzuma, %;
- Vēsturiski piesārņotu vietu skaits, kurās uzsākta sanācija.

Ministrijas darbības stratēģija tiks izvērtēta, ņemot vērā stratēģijas kopīgo novērtēšanas rādītāju izmaiņu dinamiku, kā arī ievērojot normatīvajos aktos noteiktos mērķus un to sasniegšanas termiņus.

1.8. Atskaitīšanās un pārraudzības kārtība

Ministrijas stratēģiju plānots aktualizēt katru gadu budžeta plānošanas procesa gaitā. Stratēģijas izpilde konkretizēta un pārraudzīta ar Vides ministrijas un tās padoto institūciju ikgadējiem darba plāniem, atskaitēm un gada publiskajiem pārskatiem. Stratēģijas izpilde tiks kontrolēta arī ar iekšējā audita sistēmas palīdzību.

2. Stratēģijas programmu daļa

Lai veicinātu stratēģisko mērķu sasniegšanu un radītu labvēlīgus priekšnosacījumus to sasniegšanai, 2005. gada Vides ministrijas galvenie mērķi un uzdevumi tiek plānoti septiņu budžeta programmu ietvaros.

2.1. Nozaru vadība

2.1.1. Situācijas raksturojums

Vides ministrija ir vadošā valsts pārvaldes iestāde vides aizsardzības nozarē, kas ietver vides aizsardzību, dabas aizsardzību, klimata pārmaiņu novēršanu, dabas resursu saglabāšanas un racionālas izmantošanas, radiācijas drošības un kodoldrošības, meteoroloģijas un zemes dziļļu izmantošanas apakšnozares. Vides ministrija pilda Ieviešanas institūcijas funkcijas ES *Phare* programmas finansētajos vides investīciju projektos, Starpniekinstitūcijas funkcijas ES Kohēzijas fonda (KF) vides investīciju projektos un Pirmā līmeņa starpniekinstitūcijas funkcijas Eiropas Reģionālā attīstības fonda (ERAF) finansētajos vides investīciju projektos.

Ministrijas struktūrvienībām ir sekojoši pamatzudevumi:

Stratēģijas un koordinācijas departamenta pamatzudevumi ir politikas plānošanas dokumentu sagatavošanas un Eiropas Savienības lietu koordinēšana ministrijā.

Vides aizsardzības departaments veido nacionālo vides aizsardzības politiku, izstrādā politikas dokumentu un tiesību aktu projektus vides jomā.

Dabas aizsardzības departamenta galvenie uzdevumi ir izstrādāt dabas aizsardzības politiku un stratēģiju, izstrādāt normatīvo aktu projektus dabas aizsardzības jomā.

Investīciju departaments izstrādā vides investīciju stratēģiju un koordinē tās ieviešanu. Investīciju departaments organizē Valsts investīciju programmas sagatavošanu un realizāciju ministrijas kompetences jomās, nodrošina valsts budžeta līdzekļu piesaisti ES līdzfinansētajos projektos, veic Vides ministrijas kompetencē esošo ES līdzfinansēto projektu finanšu vadību un administrēšanu.

Projektu sagatavošanas departaments nodrošina investīciju projektu sagatavošanu un to pārraudzību ministrijas kompetences sfērās.

Projektu ieviešanas departaments nodrošina investīciju projektu īstenošanu un pārraudzību ministrijas kompetences sfērās, saskaņā ar projektu finansētāju prasībām.

Administratīvais departaments organizē ministrijas darba materiāli tehnisko nodrošināšanu, organizē lietvedību un dokumentu apriti ministrijā.

Iekšējā audita departaments veic iekšējās kontroles sistēmas novērtēšanu, sniedz ieteikumus tās uzlabošanai, lai nodrošinātu efektīvu valsts pārvaldes darbību.

Budžeta un finansu nodaļa ir patstāvīgā nodaļa, kura nodrošina budžeta plānošanu ministrijas sistēmā, sagatavo ministrijas budžeta pieprasījumu, ņemot vērā valstī noteiktās prioritātes, kā arī veic ministrijas grāmatvedības uzskaiti.

Ārējo sakaru nodaļa ir patstāvīgā nodaļa, kura koordinē sadarbību ar ārvalstīm, starptautiskajām un ārvalstu organizācijām, nodrošina informācijas apriti un apmaiņu ar citām valsts institūcijām. Ārējo sakaru nodaļa nodrošina **Vides konsultatīvās padomes** sekretariāta darbību sadarbībai ar vides sabiedriskajām organizācijām, profesionālajām asociācijām, pašvaldībām, kā arī izglītības un zinātnes institūcijām.

2.1.2. Programmas mērķi

Sekmēt Latvijas vides un dabas aizsardzību un veicināt Latvijas iedzīvotāju veselību un dabas resursu ilgtspējīgu apsaimniekošanu, nodrošinot efektīvas politikas izstrādi ar politikas dokumentu un normatīvo aktu palīdzību, sekmīgu Latvijas interešu aizstāvību ES un starptautiskajās organizācijās, ES finansējuma piesaisti, kā arī efektīvu saikni ar sabiedrību.

2.1.3. Politikas vadlīnijas

Programmas darbību nosaka Valdības deklarācija, kā arī šādi galvenie politikas dokumenti un tiesību akti:

- Latvijas ilgtspējīgas attīstības pamatnostādnes;
- Nacionālais vides politikas plāns (2004-2008);
- Bioloģiskās daudzveidības nacionālā programma;
- Vienotais programmdokuments (Latvijas valdības stratēģija un prioritātes 2004. – 2006.gadam, lai veicinātu sociālekonomisko apstākļu izlīdzināšanu, izmantojot ES struktūrfondu finansējumu);
- Likums “Par vides aizsardzību”;
- Sugu un biotopu aizsardzības likums;
- Likums “Par dabas resursu nodokli”;
- Likums “Par zemes dzīlēm”;
- Likums “Par ietekmes uz vidi novērtējumu”;
- Likums “Par piesārņojumu”;
- Atkritumu apsaimniekošanas likums;
- Ūdens apsaimniekošanas likums;
- Ķīmisko vielu un ķīmisko produktu likums;
- Iepakojuma likums;
- Likums “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”;
- Aizsargjoslu likums;
- Nolietotu transportlīdzekļu apsaimniekošanas likums;
- Likums “Par radiācijas drošību un kodoldrošību”;
- Likums “Par 1998.gada 25.jūnija Orhūsas konvenciju par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem”;

Citi Latvijas ratificētie starptautiskie līgumi, atbilstoši augstāk minētajiem likumdošanas aktiem izdotie Ministru kabineta noteikumi, normatīvie akti, kas reglamentē ES finansējuma izmantošanu, kā arī ES regulas.

2.1.4. Sagaidāmie politikas rezultāti vidējam termiņam

Šī budžeta programma nodrošina vides politikas izstrādi, kas veicina stratēģijas kopīgo mērķu un rādītāju sasniegšanu. Kopumā šī programma ir vērsta uz to, lai Vides ministrija būtu efektīva politikas veidotāja, tās darbība būtu atklāta un vērsta uz iedzīvotājiem. Šīs programmas īstenošana nodrošinās Latvijas līdzdalību Eiropas Savienībā Vides ministrijai atbilstošajās kompetences jomās, kā arī ES finansējuma piesaisti.

Vidējā termiņā programma paredz pilnveidot politikas plānošanas dokumentu un normatīvo aktu sistēmu, lai tā aptvertu visus vides un dabas aizsardzības politikas aspektus, prasības būs savstarpēji saskaņotas un minimizēti administratīvie šķēršļi.

2.1.5. Sagaidāmie darbības rezultāti

Nr	Rezultāts	Sasniegšanas rādītāji pa gadiem				
		2003	2004	2005	2006	2007
1.	Izstrādāto politikas plānošanas dokumentu skaits	3	4	3	3	2
2.	Sagatavotie normatīvie akti	40	50	30	30	30
3.	Sagatavoto pozīciju skaits par ES tiesību aktiem	15	30	35	35	35

4.	Veikto auditu skaits ministrijā un tai padotajās institūcijās	5	14	14	15	15
5.	Sagatavoto/aktualizēto TEP skaits KF projektiem	29	26	15	10	8
6.	Sagatavoto investīciju projekta pieteikumu skaits finansējuma saņemšanai no KF	-	6	10	5	5
7.	Īstenoto Kohēzijas fonda līdzfinansēto projektu skaits	-	3	5	4	6
8.	ERAF atbalstāmo aktivitāšu ieviešanas shēmu izstrāde/aktualizācija	-	4/3	0/3	4/3	0/3
9.	Izstrādāta Vides investīciju programma (stratēģija)	1	1	1	1	1
10.	Sabiedrības informēšanas nolūkos plānoto (veikto) pasākumu skaits	53	47	50	50	50
11.	Konsultatīvo padomju skaits	-	2	4	4	4

2.1.6. Administratīvās spējas uzlabošanas pasākumi 2005. gadam

latos

Prioritārais pasākums	Apstiprināts 2004.gada budžetā	Nepieciešams 2005.gada valsts budžetā	
		Papildus virs apstiprinātā 2004.gada budžetā	Pavisam kopā
Administratīvās kapacitātes nostiprināšana			
Izdevumi - kopā	401 941	756 899	1 158 840
Uzturēšanas izdevumi	360 941	708 899	1 069 840
Kārtējie izdevumi	360 941	709 899	1 069 840
tai skaitā atalgojumi	130 238	340 200	470 438
Subsīdijas un dotācijas	0	0	0
tai skaitā dotācijas iestādēm, organizācijām un uzņēmumiem	0	0	0
tai skaitā dotācijas iedzīvotājiem	0	0	0
tai skaitā iemaksas starptautiskajās organizācijās	0	0	0
Izdevumi kapitālieguldījumiem	41 000	48 000	89 000
kapitālie izdevumi	41 000	48 000	89 000
investīcijas	0	0	0
Štata vienību skaits	50	24	74
<u>Īss paskaidrojums.</u>			
<u>Pasākums ietver:</u>			
<p>I. Ls 756 899 papildus finansējums ES projektu administrēšanai piešķirti ministrijai 2005.gada "mērķa griestu" ietvaros sakarā ar to, ka pēc Latvijas iestāšanās Eiropas Savienībā, pieejamais finansējuma apjoms pieaugs vairāk nekā trīs reizes. Gadā vides sektorā būs pieejami aptuveni 85 milj. EUR no ES fondiem līdzšinējo 23 miljonu EUR vietā. Lai sekmīgi piesaistītu pieejamos Kohēzijas fonda līdzekļus 2004.gadā tiek uzsākta un 2005.gadā turpināta 12 liela mēroga infrastruktūras projektu sagatavošana, kas ūdenssaimniecības sektorā aptvers 64 pašvaldības un sadzīves atkritumu apsaimniekošanas sektorā - 3 Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas reģionus. Papildus tam, Vides ministrija ir atbildīga par atbalsta sniegšanu pašvaldībām, sagatavojot pieteikumus līdzfinansējuma saņemšanai no Eiropas Reģionālā Attīstības fonda līdzekļiem vides sektora projektu realizācijā.</p> <p>Ieviešot kvalitātes nodrošināšanas sistēmu, Ieviešanas institūcijai ir jābūt akreditētai ES līdzfinansēto projektu vadībai. Tas nozīmē, ka Ieviešanas institūcijā ir jābūt pietiekamam daudzumam kvalificētu ekspertu, sevišķi projektu finansu un tehniskajai vadībai, kā arī dokumentu kvalitātes nodrošināšanai. Pēc akreditācijas visa atbildība par dokumentācijas tehnisko sadaļu kvalitatīvu sagatavošanu būs Vides ministrijai, tāpēc sevišķi svarīga ir kvalificētu ekspertu – inženieru piesaiste darbam.</p> <p>2005.gadā papildus tiek ieviestas 24 jaunas štata vietas</p>			
<u>Pasākuma izpildes termiņš:</u>			
I.sadaļai - līdz ES līdzfinansēto projektu ieviešanai;			

Sagaidāmie darbības rezultāti: I.sadaļai - Ieviesta kvalitātes nodrošināšanas sistēma ES līdzfinansēto projektu vadībai;

2.1.7. Jaunās politikas iniciatīvas 2005 – 2007

Nr	Jaunās politikas iniciatīva	Mērķis	Ieviešanas laiks	Nepieciešamie līdzekļi (latos)
1.	Struktūrvienības – Klimata pārmaiņu un atjaunojamās enerģētikas departaments – izveide	Efektīvi īstenot klimata pārmaiņas ierobežojošo likumdošanu, to saistot ar jaunās tehnoloģijas ieviešanas veicināšanu enerģētikas jomā un atjaunojamās enerģētikas īpatsvara pieaugumu	2005	Papildus finansējums ietverts 2.1.6. sadaļā
2.	Vides aizsardzības departamenta strukturālā reorganizācija	Vides ministrija spēs efektīvāk īstenot pieaugošo prasību apjomu vides politikas jomā, departamenta struktūra atbilstīs ES likumdošanas strukturējumam. Vides ministrija spēs efektīvi izmantot ekonomiskos instrumentus, veikt politikas ietekmes izvērtējumus.	2005 2006	2005. gada papildus finansējums ietverts 2.1.6. sadaļā; 2006. gadam un turpmāk ikgadēji papildus nepieciešami 90 000.
3.	Ilgtspējīgas attīstības institūta izveide	Veicināt vides aizsardzības un ilgtspējīgas attīstības politikas veidošanu uz zinātnes atziņām, noteikt vides un tautsaimniecības attīstības savstarpējās korelācijas, kā arī ietekmi uz sociālo sfēru.	2005, ja tiek saņemts Eiropas ekonomikas zonas valstu finansējums	Tiks precizēts, 2005. gadā Latvijas puses finansējums, ja nepieciešams, tiks plānots no Valsts budžeta programmas „Vides aizsardzības fonds” līdzekļiem.
4.	Vides informācijas un izglītības centra (vienas pieturas aģentūras) izveidošana	Nodrošināt iedzīvotājus ar visa veida vides informāciju, kā arī palīdzēt atrisināt ar vides aizsardzību un vides institūcijām saistītās problēmas.	2006	45 000 (turpmāk ikgadēji)
5.	Sistēmas izveidošana, kas nodrošina kaitējuma videi novēršanu un atlīdzību	Izveidot (bīstamo) piesārņojošo darbību finansiālo garantiju modeli, kas nodrošinātu videi nodarīta kaitējuma atlīdzināšanu arī tajos gadījumos, kad kaitējums ir radies, bet vainīgais nav atrodams vai ir maksātnespējīgs	2007	Tiks precizēts, pašreiz nav iespējams noteikt
6.	Mērķdotācija pašvaldībām vides trokšņa stratēģisko karšu izstrādei	Tiks nodrošinātas normatīvajos aktos un ES direktīvās noteiktās prasības vides trokšņa kartēšanai, atbilstoši likumam „Par pašvaldībām” finansētas papildus funkcijas, kas	2005 2006	160 000 160 000

		uzliktas pašvaldībai		
7.	Investīciju bloka institucionālās kapacitātes palielināšana: Kvalitātes vadības departamenta, Struktūrfondu koordinācijas departamenta un Kohēzijas fonda departamenta izveide	Uzlabot projektu sagatavošanu, nodrošināt ES prasībām atbilstoši kvalitātes vadības sistēmu VIDM struktūrās un projektus realizējošajās institūcijās	2006	120 000 (turpmāk ikgadēji)
8.	Komunikācijas departamenta izveide	Nodrošināt komunikāciju veidošanas institucionālās sistēmas sakārtošanu un resursu piesaisti atbilstoši Valdības komunikācijas politikas pamatnostādnēm	2006	50 000

Paskaidrojumi:

1. Struktūrvienību plānots izveidot, ņemot vērā papildus finanšu pieprasījumu administratīvās spējas nostiprināšanai 2005. gadam, kā arī pārdalot resursus starp esošajām VIDM struktūrvienībām. Šādā veidā tiks nostiprināta kapacitāte klimata pārmaiņu jomā, kas šobrīd nespēj nodrošināt strauji pieaugošās prasības šajā sektorā. Ņemot vērā, ka Latvija šobrīd ir izpildījusi Kioto protokola prasības, iespējams aktīvāk attīstīt Kopīgi īstenojamus projektus, virzot tos tā, lai veicinātu Latvijas mērķu sasniegšanu elektroenerģijas, kuru iegūst no atjaunojamiem resursiem īpatsvara palielināšanā. Departaments arī veicinās VIDM sadarbību ar zinātnes pārstāvjiem šajās jomās, veicinot jaunu vides tehnoloģiju ieviešanu un ES līdzekļu piesaisti tehnoloģiju attīstībā, tādā veidā veicinot Lisabonas stratēģijas mērķu ieviešanu. Jauns uzdevums klimata pārmaiņu jomā, kas sadarbībā ar zinātniskajām iestādēm un ES institūcijām būs jāveic jaunajam departamentam, ir adaptācijas pasākumi klimata pārmaiņām, kas sākotnējā posmā prasīs attiecīgus izpētes darbus. *Prioritāte atbilst Latvijas Ilgtspējīgas attīstības pamatnostādņu sadaļām „Klimata pārmaiņas un ozona slāņa aizsardzība” un „Enerģētika”, kā arī Nacionālā vides politikas plāna sadaļām „Klimata pārmaiņas” un „Vides un enerģētika”.*

2. Prioritāte apskatīta šīs stratēģijas 1.6.1. sadaļā. Ņemot vērā ierobežotos resursus, prioritāti plānots īstenot 2 gadu laikā – 2005. gadā izveidojot Atkritumu politikas nodaļu, kā arī Rūpnieciskā piesārņojuma nodaļu uz pašreizējās Tehnoloģiju nodaļas bāzes, bet pilnībā pabeigt reorganizāciju 2006. gadā. *Prioritāte atbilst Latvijas Ilgtspējīgas attīstības pamatnostādņu sadaļām „Atkritumu apsaimniekošana un samazināšana” un „Ūdeņu aizsardzība”, kā arī Nacionālā vides politikas plāna sadaļām „Gaisa piesārņojums”, „Ūdeņu kvalitāte”, „Atkritumu apsaimniekošana” un daļēji arī citām sadaļām.*

3. Tiks veicināta vides aizsardzības un ilgtspējīgas attīstības politikas veidošana uz zinātnes atziņām, veikta vides un tautsaimniecības attīstības savstarpējās korelācijas noteikšana, kā arī ietekme uz sociālo sfēru. Tiks izveidots zinātniskais pamats priekšstatu izveidošanai un lēmumu pieņemšanai plašos un būtiskos jautājumos, piemēram, klimata izmaiņu ietekme uz Latvijas attīstības perspektīvām. Pastāv iespēja saņemt līdzfinansējumu no Eiropas ekonomikas zonas valstu līdzekļiem. Gadījumā, ja šāds finansējums netiks saņemts prioritātes ieviešanas termiņi būs jāpārskata. *Prioritāte atbilst Latvijas Ilgtspējīgas attīstības pamatnostādņu sadaļai „Izglītība un zinātne”, kā arī Nacionālā vides politikas plāna sadaļai „Vides izglītība un zinātne”.*

4. Latvijas vides politikas nostādnes par vides informāciju, kā arī Orhūsas konvencija paredz plašāku iedzīvotāju nodrošināšanu ar informāciju. Iedzīvotāji bieži cenšas šādu informāciju, kā arī citas ar vidi saistītās problēmas, risināt tieši ministrijā, nevis tās padotībā esošajās institūcijās. Tāpēc ir nepieciešams izveidot VIDM Vides informācijas un izglītības centru (vienas pieturas aģentūru), kura galvenās funkcijas būs Vides ministrijas sistēmas un citu institūciju vides informācijas apkopošana un sagatavošana iedzīvotājiem viegli uztveramā

veidā, palīdzība iedzīvotājiem visa veida vides problēmu risināšanā, atgriezeniskās saites nodrošināšana ar sabiedrību, sadarbība ar vispārizglītojošām mācību iestādēm un augstskolām vides izglītības jomā,- Latvijas vides politikas izskaidrošana sabiedrībai, kā arī semināru organizēšana par aktuāliem un pieprasītiem vides jautājumiem. *Prioritāte atbilst Nacionālā vides politikas plāna sadaļai „Vides informācija un sabiedrības līdzdalība”.*

Vides informācijas un izglītības centra atbalsta vienības plānots izveidot arī reģionālajās vides pārvaldēs, taču šī prioritāte iekļaujama budžeta programmā „Vides politikas īstenošana”.

5. 2004. gadā pieņemtā ES direktīva *Par atbildību vides jomā* (2004/35) uzliek par pienākumu dalībvalstīm veicināt attiecīgos ekonomiskos un finanšu tirgus dalībniekus, lai tie pilnveido finansiālā nodrošinājuma instrumentu un tirgu, ietverot finanšu mehānismus maksātspējas gadījumā, lai operatoriem būtu iespēja valstī izmantot finanšu garantijas videi nodarīta kaitējuma atlīdzināšanai. Turklāt direktīva uzliek par pienākumu atbildīgajai institūcijai nodrošināt, lai izmaksas par radušos kaitējumu videi tiek piedzītas no attiecīgā operatora u.tml. pienākumus. Jāizveido kopējā sistēma, kas nodrošinātu vides atjaunošanu pēc radušā kaitējuma. Direktīva paredz arī īpaša reģistra izveidi, kurā uzskaitītu direktīvas VI pielikumā paredzēto informāciju, lai varētu izpildīt direktīvas 18.panta prasības – iesniegt ziņojumu vēlākais līdz 2013.gada aprīlim par videi nodarītiem kaitējuma gadījumiem un par tiem, kuriem piemērota atbildība saskaņā ar attiecīgās direktīvas noteikumiem, ieskaitot atlīdzināšanas procesa iznākumu u.c. informāciju. Informācija jāsniedz par gadījumiem, kas notikuši pēc 30.04.2007. (t.i. direktīvas pārņemšanas termiņš). Līdz ar to reģistrēšanas sistēma jāizveido jau 2006. – 2007. gadā. Šobrīd vēl nav veikti aprēķini, kādas būs kopējās izmaksas un identificētas atbildīgās institūcijas. Prioritāte tiks precizēta VIDM 2006. gada stratēģijā.

Prioritāte atbilst Latvijas Ilgtspējīgas attīstības pamatnostādņu sadaļām „Rūpniecība”, „Enerģētika” un „Transports”, kā arī Nacionālā vides politikas plāna sadaļām „Vide un rūpniecība”, „Vide un enerģētika” un „Vide un transports”, un daļēji arī citām sadaļām.

6. Saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem “Vides trokšņu novērtēšanas kārtība” pašvaldībām attiecībā uz aglomerācijām vairāk nekā 250 000 iedzīvotāju, līdz 2007. gada 30. martam jāizstrādā trokšņu stratēģiskās kartes. *Prioritāte atbilst Nacionālā vides politikas plāna sadaļai „Troksnis vidē”.*

7. Prioritāte paskaidrota šīs stratēģijas 1.6.1. sadaļā.

8. Struktūrvienību plānots izveidot uz esošās struktūrvienības bāzes, lai nodrošinātu komunikāciju veidošanas institucionālās sistēmas sakārtošanu un resursu piesaisti atbilstoši Valdības komunikācijas politikas pamatnostādņēm. Komunikāciju departamenta izveide dos iespēju efektīvāk realizēt komunikāciju līdzdalības un plānveidības principus, proti, komunikācija ir kopēja valsts pārvaldes atbildība – tā ir funkcija, kuru pilda visas iesaistītās puses – ministrs, valsts sekretārs, vadītājs un citas amatpersonas, ne tikai komunikācijas darbinieki ministrijā. Padoto institūciju komunikāciju darbam jābūt saskaņotam ar ministrijas komunikācijas procesu, lai veidotu vienotu un sabiedrībā atpazīstamu valsts pārvaldes tēlu vides kvalitātes uzlabošanai. Komunikācija ir politikas veidošanas procesa neatņemama sastāvdaļa, kas tiek savlaicīgi plānota, apstiprināta un atbilstoši saskaņota un finansēta, kā arī tiek nodrošināta komunikācijas pēctecība un nepārtrauktība. *Prioritāte atbilst Valdības komunikācijas politikas pamatnostādņēm. (Pieņemts MK 04.12.2001)*

2.1.8. Politikas ieviešanas instrumenti un sistēma

Šīs programmas īstenošanu veic Vides ministrija. Šīs programmas īstenošanu veic, izstrādājot politikas plānošanas dokumentus un normatīvos aktus, kuru izpilde ietekmē citas šajā stratēģijā minētās budžeta programmas un šīs stratēģijas kopējos novērtēšanas rādītājus. Šīs programmas būtiska sastāvdaļa ir iekšējā audita, kā arī kvalitātes vadības sistēma.

Īstenojot vides investīciju programmu plānošanu, tiek realizēta sadarbība ar citām iesaistītajām ministrijām un pašvaldībām.

Šīs programmas īstenošanai nozīmīga ir saikne ar citām valsts institūcijām un sabiedrību, ko palīdz īstenot konsultatīvās padomes, gan Vides konsultatīvā padome, kurā tiek izskatīti sektoram kopumā nozīmīgi politikas plānošanas dokumenti un normatīvie akti, gan sektorālas konsultatīvās padomes (piemēram, nolietoto transportlīdzekļu apsaimniekošanas jomā). Tādā veidā tiek ņemts vērā nevalstisko vides organizāciju un profesionālo organizāciju viedoklis.

Būtisks ir arī informācijas nodrošinājums plašsaziņas līdzekļiem, kā arī Vides ministrijas mājas lapas pastāvīga aktualizēšana.

2.1.9. Programmas finansējums

Apstiprināts likumā "Par valsts budžetu 2004.gadam"	2004.gada budžets ar grozījumiem ``
1 907 260 Ls	1 858 467 Ls

2.1.10. Programmas darbinieku skaits

Apstiprināts likumā "Par valsts budžetu 2004.gadam"	2004.gada budžets ar grozījumiem
141 darbinieki	180 darbinieki

2.2. Vides politikas īstenošana

2.2.1. Situācijas raksturojums

Šajā programmā iekļautas vides politikas ieviešanu nodrošinošās institūcijas.

Pašlaik darbojas **8 reģionālās vides pārvaldes** (Daugavpils, Jelgavas, Lielrīgas, Liepājas, Madonas, Rēzeknes, Valmieras un Ventspils), kas ir Vides ministrijas pakļautībā esošas tiešās pārvaldes iestādes. Reģionālās vides pārvaldes veic atļauju un tehnisko noteikumu izsniegšanu piesārņojošām darbībām, atļauju izsniegšanu dabas resursu ieguvei, veic vides aizsardzības normatīvo aktu ieviešanas kontroli (inspekciju), veic saimnieciskās darbības ietekmes uz vidi sākotnējo novērtējumu, apkopo vides datus un informāciju, kā arī veic citus normatīvajos aktos noteiktus uzdevumus.

Jūras vides pārvalde ir Vides ministrijas pakļautībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kas kontrolē piesārņojumu no kuģiem, racionālu jūras dabas resursu (zivju) izmantošanu, izvērtē, saskaņo un uzrauga saimnieciskās darbības, kas tiek veiktas ostu akvatorijās, piekrastē un jūrā, kā arī apkopo un sniedz sabiedrībai informāciju par jūras vides kvalitāti un aizsardzību.

Ietekmes uz vidi novērtējuma (IVN) valsts birojs ir Vides ministrijas pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kas koordinē IVN procedūru, nodrošina uzņēmumu rūpniecisko avāriju novēršanas programmu un drošības pārskatu izvērtēšanu, izskata sūdzības un iesniegumus, tai skaitā, par RVP izsniegtajām atļaujām un to nosacījumiem, veido atļauju reģistru, kā arī nodrošina sabiedrības informēšanu un iesaistīšanu savā kompetencē esošajās jomās.

Vides valsts inspekcija ir Vides ministrijas pakļautībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kas uzrauga un koordinē vides aizsardzības inspektoru darbu, nodrošina to metodoloģisko vadību, kā arī veic normatīvajos aktos noteiktās kontroles funkcijas.

Lai efektīvāk varētu īstenot vides politikas ieviešanu, šī stratēģija paredz apvienot augstāk minētās institūcijas izveidojot Valsts vides dienestu un Vides pārraudzības valsts biroju. Ņemot vērā, ka pēdējos gados pārņemot ES prasības, šajā sadaļā minētajām institūcijām tika deleģētas daudzas jaunas funkcijas bez nepieciešamā finansējuma, šī stratēģija paredz arī institūciju nostiprināšanu.

2.2.2. Programmas mērķi

Nodrošināt efektīvu vides aizsardzības sistēmu, lai, attīstot valsts ekonomiku, saglabātu, aizsargātu un uzlabotu vides kvalitāti, aizsargātu cilvēku veselību, saglabātu bioloģisko daudzveidību, veicinātu dabas resursu un enerģijas ilgtspējīgu izmantošanu, saglabātu Baltijas jūras bioloģisko daudzveidību, racionāli izmantojot tās resursus.

2.2.3. Politikas vadlīnijas

Nacionālais vides politikas plāns 2004.-2008.gadam;
Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss;
Administratīvā procesa likums;
Likums "Iesniegumu, sūdzību un priekšlikumu izskatīšanas kārtība valsts un pašvaldību institūcijās";
Likums "Par uzņēmumu, iestāžu un organizāciju darbības apturēšanas kārtību";

Likums "Par vides aizsardzību";
 Likums "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām";
 Zvejniecības likums;
 Sugu un biotopu aizsardzības likums;
 Aizsargjoslu likums;
 Likums "Par dabas resursu nodokli";
 Likums "Par zemes dzīlēm";
 Likums "Par piesārņojumu";
 Ķīmisko vielu un ķīmisko produktu likums;
 Atkritumu apsaimniekošanas likums;
 Iepakojuma likums;
 Nolietotu transportlīdzekļu apsaimniekošanas likums;
 Ūdens apsaimniekošanas likums;
 Likums "Par ietekmes uz vidi novērtējumu";
 Informācijas atklātības likums;
 Likums "Par 1998.gada 25.jūnija Orhūsas konvenciju par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem";

Atbilstoši augstāk minētajiem likumdošanas aktiem izdotie Ministru kabineta noteikumi, kā arī ES regulas, kas reglamentē vides pārvaldības un audita shēmu (EMAS) un atkritumu pārrobežu pārvadājumus.

2.2.4. Sagaidāmie politikas rezultāti vidējam termiņam

Šīs programmas pamatuzdevums ir nodrošināt vides politikas ieviešanu, pamatojoties uz efektīvu atļauju un kontroles sistēmu, kā arī efektīvu pārraudzības sistēmu par pieņemtajiem lēmumiem, nodrošinot sabiedrības līdzdalību lēmumu pieņemšanas procerā.

Šīs programmas īstenošana veicinās Eiropas Savienības nosacījumu ieviešanu Vides ministrijai atbilstošajās kompetences jomās.

2.2.5. Sagaidāmie darbības rezultāti

Nr.	Rezultāts	Sasniegšanas rādītāji pa gadiem				
		2003	2004	2005	2006	2007
1.	Spēkā esošo A kategorijas atļauju skaits / procentos no kopējā A kategorijas uzņēmumu skaita	10/14	33/46	45/63	64/89	72/100
2.	Izsniegto B kategorijas atļauju skaits	248	505	550	610	670
3.	Izsniegto C kategorijas apliecinājumu skaits	1031	1810	540	600	650
4.	Izsniegto ūdens resursu lietošanas atļauju skaits	-	70	100	120	130
5.	Siltumnīcefekta gāzu emisijas atļauju skaits	-	95	2	3	100
6.	Izsniegto tehnisko noteikumu skaits	1966	2900	3100	3250	3350
7.	Ietekmes uz vidi sākotnējo izvērtējumu skaits	108	380	390	400	410
8.	Ietekmes uz vidi novērtējumu skaits	9	11	13	14	15
9.	Stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu skaits (plānošanas dokumentiem)	-	12	21	27	34

10.	Izvērtēto iesniegumu par organizāciju reģistrāciju vides pārvaldības un audita sistēmā (EMAS) skaits	-	-	1	2	2
11.	Izvērtēto rūpniecisko avāriju riska samazināšanas programmu skaits	19	22	28	33	35
12.	Izvērtēto rūpniecisko avāriju riska drošības pārskatu skaits	13	15	19	24	30
13.	Veikto pārbažu skaits vides aizsardzībā	4665	5778	6092	6573	6881
14.	Veikto pārbažu skaits dabas aizsardzībā un dabas resursu izmantošanā	3104	2790	3085	3239	3420
15.	Pārbaudīto statistikas pārskatu skaits	7566	7700	7776	7851	7910
16.	Pārbaudīto dabas resursu nodokļu pārskatu skaits	4269	4397	4440	4423	4525
17.	Veikto inspekcijas pārbažu skaits zvejas un vides kontrolē	17 200	17 200	17 888	18 060	18 232
18.	Izsniegto zvejas licenču un žurnālu skaits	2352/ 20996	2500/ 14912	2200/ 15200	2050/ 13300	2000/ 13000
19.	Izsniegto padziļināšanas darbu atļauju ostās skaits	26	15	15	15	15

2.2.6. Administratīvās spējas uzlabošanas pasākumi 2005. gadam

Prioritārais pasākums	Apstiprināts 2004.gada budžetā	Nepieciešams 2005.gada valsts budžetā	
		Papildus virs apstiprinātā 2004.gada budžetā	Pavisam kopā
Administratīvās kapacitātes nostiprināšana			
Izdevumi - kopā	229 824	540 735	770 559
Uzturēšanas izdevumi	209 254	495 735	704 989
Kārtējie izdevumi	209 254	495 735	704 989
tai skaitā atalgojumi	40 301	202 850	243 151
Subsīdijas un dotācijas	0	0	0
tai skaitā dotācijas iestādēm, organizācijām un uzņēmumiem	0	0	0
tai skaitā dotācijas iedzīvotājiem	0	0	0
tai skaitā iemaksas starptautiskajās organizācijās	0	0	0
Izdevumi kapitālieguldījumiem	20 570	45 000	65 570
kapitālie izdevumi	20 570	45 000	65 570
investīcijas	0	0	0
Štata vienību skaits	18	45	63
<u>Īss paskaidrojums.</u>			
<u>Pasākums ietver:</u>			
Ls 540 735 papildus finansējums administratīvās kapacitātes nodrošināšanai vides institūcijās 2005.gadā piešķirti "mērķa griestu" ietvaros nepieciešami sakarā ar likumu un ES direktīvu prasību ieviešanu:			
1. Likuma "Par piesārņojumu" (spēkā no 01.07.2001.) grozījumu (spēkā no 21.01.2004.) 11.panta 2.daļas 1.un 8.punkts; 45.panta 1.daļa un 46.panta 2.daļa.			
2. Likuma "Par vides aizsardzību" (spēkā no 06.08.1991.) 9.panta 10.punkts.			
2005.gadā paredzētas papildus 45 jaunas štata vietas			
Pasākuma izpildes termiņš: - 2005.gads.			

Sagaidāmie darbības rezultāti: 1. Nodrošināta ES likumdošanas prasību ieviešana; 2. Nav pamata iesūdzēt Latvijas valsti Eiropas tiesā par vides likumdošanas prasību neievērošanu.

2.2.7. Jaunās politikas iniciatīvas

Nr	Jaunās politikas iniciatīva	Mērķis	Ieviešanas laiks	Nepieciešamie līdzekļi (latos)
1.	Veicot vides institūciju reorganizāciju, izveidot Valsts vides dienestu un nostiprināt tā administratīvo kapacitāti	Efektīvi īstenot vides prasību ieviešanu, nodrošinot visas normatīvajos aktos paredzētās prasības.	2005 2006	2005. gadā atbilstoši 2.2.6. punktā minētajam. 50 000
2.	Reorganizēt Ietekmes uz vidi novērtējuma valsts biroju par Vides pārraudzības valsts biroju un nostiprināt tā administratīvo kapacitāti	Efektīvi īstenot ietekmes uz vidi novērtējumu, arī plānošanas dokumentiem, nodrošināt sabiedrībai iespēju apstrīdēt vides institūciju izdotos administratīvos aktus	2005 2006	2005. gadā atbilstoši 2.2.6. punktā minētajam. 20 000
3.	Inspekcijas aprīkojuma iegāde	Paaugstināt vides aizsardzības kontroles operatīvo rīcībspēju	2005 2006 2007	120 000 150 000 150 000
4.	Aprīkojuma iegāde Nacionālā plāna ķīmisko vielu izplūdes jūrā seku likvidācijai īstenošanai	Nodrošināt valsts rīcībspēju ķīmisko vielu noplūdes no kuģiem jūrā gadījumā	2006- 2007	640 000
5.	Kuģa iegāde vides un zvejas kontroles, uzraudzības, vides monitoringa un izpētes veikšanai Baltijas jūrā	Nodrošināt valsti ar daudzvērtīgu vides aizsardzības kuģi zvejas kontroles un piesārņojuma novēršanas veikšanai jūrā	2006., atkarīgs no ES finansējuma saņemšanas iespējām	3 000 000 (līdz 50% ES līdzfinansējums)
6.	Nodrošināt regulāru jūras ūdeņu uzraudzību no gaisa	Nodrošināt valsts starptautisko saistību izpildi un regulāru piesārņojuma kontroli jūrā	2005 2006 2007	50 000 55 000 60 000
7.	Lidmašīnas aprīkojuma iegāde tālās jutības kontroles no gaisa veikšanai	Nodrošināt iespēju atklāt vides aizsardzības pārkāpumus jūrā nelabvēlīgos hidrometeoroloģiskos apstākļos un naktī	2007.- 2008.	400 000
8.	Sabiedrisko inspektoru sistēmas attīstība	Sabiedrības inspektori spēj nodrošināt atbalstu vides institūcijām, tādējādi samazinās pārkāpumu skaits, īpaši nelikumīgās zvejas jomā	2005 2006 2007	Esošā finansējuma ietvaros 30 000 30 000
9.	Reģionālo vides izglītības un informācijas centru izveidošana pie visām reģionālajām vides pārvaldēm.	Nodrošināt iedzīvotājus ar visa veida vides informāciju, kā arī palīdzēt atrisināt ar vides aizsardzību un vides institūcijām saistītās problēmas.	2007	120 000 (Ja nav pieejams viss nepieciešamais finansējums, tiek izveidoti atsevišķi šādi centri)
10.	Ieviest Valsts vides dienestā kvalitātes vadības sistēmu	Tiks nodrošināta kvalitatīva iestādes vadības sistēma, vienveidīga funkciju izpilde visās reģionālajās struktūrvienībās.	2006	60 000

Paskaidrojumi:

1. Atbilstoši sadaļās 1.6.2 un 2.2.1 minētajam. Kā viena no galvenajām prioritātēm būs arī zivju inspektoru skaita palielināšana un materiāli tehniskā aprīkojuma nodrošināšana, skat. arī 3. prioritāti.

Prioritāte kopumā veicina Nacionālajā vides politikas plānā ietvertu mērķu un pasākumu īstenošanu.

2. Atbilstoši sadaļās 1.6.2 un 2.2.1 minētajam. Administratīvās kapacitātes nostiprināšanas mērķi ir nodrošināt sabiedrības informētību un iesaistīšanu plānošanas dokumentu izstrādes un lēmumu pieņemšanas procesā (stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums), kā arī izveidot labvēlīgu vidi Latvijā jauna vides politikas instrumenta - vides pārvaldības un audita sistēmas EMAS ieviešanai (atbilstoši pilnveidojot atļauju un kontroles sistēmu, nodrošinot uzņēmēju, pašvaldību un sabiedrības informēšanu un aktīvu iesaistīšanu, vides apziņas veicināšanu un vides kvalitātes uzlabošanu valstī). Atbilstoši Administratīvā procesa likumam tiks nodrošināta vispusīga sabiedrības un ieinteresēto personu iesniegumu par vides institūciju izsniegtajiem administratīvajiem aktiem (tehniskajiem noteikumiem, atļaujām, pārbaudes aktiem u.c.) izvērtēšana.

Prioritāte kopumā veicina Nacionālajā vides politikas plānā ietvertu mērķu un pasākumu īstenošanu, īpaši attiecībā uz sadaļām „Vide un rūpniecība” un „Vides informācija un sabiedrības līdzdalība”.

3. Šī prioritāte paredz nodrošināt kontroles vajadzībām nepieciešamo aprīkojumu un aparāturu (video kameras, digitālās kameras, kā arī nepieciešamo kartogrāfisko materiālu, kas prasa vienreizējas izmaksas), kā arī operatīvo transportlīdzekļu iegādi inspektoru darbības nodrošināšanai (katru gadu ap 100 tūkst). 36 000 Ls nepieciešami aprīkojuma iegādei inspekciju veikšanai jūrā, kas paredz apgādāt operatīvās grupas inspekcijas kuģus un inspektoru laivas ar sakaru un navigācijas sistēmu iekārtām, lai varētu veikt zvejas kontroli arī sliktas redzamības apstākļos vai naktī, un modernizēt inspektoru materiāli tehnisko bāzi ar sakaru un novērošanas aparāturu.

Prioritāte kopumā veicina Nacionālajā vides politikas plānā ietvertu mērķu un pasākumu īstenošanu, īpaši attiecībā uz sadaļas „Vides informācija un sabiedrības līdzdalība” sadaļām „Ūdens kvalitātes nodrošināšana” un „Vide un zivsaimniecība”.

4. – 7. prioritātes mērķis ir nodrošināt efektīvu Baltijas jūras uzraudzības un aizsardzības sistēmu. *Prioritātes atbilst Nacionālā vides politikas plāna sadaļām „Ūdens kvalitātes nodrošināšana” un „Vide un zivsaimniecība”.*

8. Ņemot vērā arvien pieaugošo sabiedrības interesi, šī stratēģija paredz plašāk iesaistīt iedzīvotājus vides aizsardzības kontrolē, atbilstoši likuma „Par vides aizsardzību” nosacījumiem pilnveidojot sabiedrisko inspektoru sistēmu.

Prioritāte kopumā veicina Nacionālajā vides politikas plānā ietvertu mērķu un pasākumu īstenošanu, īpaši attiecībā uz sadaļas „Vides informācija un sabiedrības līdzdalība” sadaļām „Ūdens kvalitātes nodrošināšana” un „Vide un zivsaimniecība”.

9. Tiks nodrošināta Vides ministrijas sistēmas un citu institūciju vides informācijas apkopošana un sagatavošana reģionu iedzīvotājiem viegli uztveramā veidā, palīdzība iedzīvotājiem visa veida vides problēmu risināšanā, atgriezeniskās saites nodrošināšana ar sabiedrību, sadarbība ar vispārizglītojošām mācību iestādēm un augstskolām vides izglītības jomā,- Latvijas vides politikas izskaidrošana sabiedrībai, kā arī semināru organizēšana par aktuāliem un pieprasītiem vides jautājumiem. *Prioritāte atbilst Nacionālā vides politikas plāna sadaļai „Vides informācija un sabiedrības līdzdalība”.*

10. Vadības kvalitātes sistēmas ieviešana Valsts vides dienestā nodrošinās vienotu pieeju vides aizsardzības normatīvo aktu ieviešanā visā valstī, novērsīs normatīvo aktu dažādu interpretāciju

2.2.8. Politikas ieviešanas instrumenti un sistēma

Šīs programmas īstenošanu veic Valsts vides dienests un Vides pārraudzības valsts birojs. Politikas ieviešanas nozīmīgākie instrumenti ir ietekmes uz vidi novērtējums, vides atļauju sistēma (integrētās atļaujas, ūdens resursu lietošanas atļaujas, atkritumu apsaimniekošanas atļaujas u.c.).

Šīs programmas mērķu sasniegšanu veicinās sabiedrības līdzdalība IVN un atļauju izsniegšanas procesā, kā arī sabiedrības informēšana un sabiedrisko inspektoru sistēmas attīstība.

2.2.9. Programmas finansējums

Apstiprināts likumā "Par valsts budžetu 2004.gadam"	2004.gada budžets ar grozījumiem
2 166 801 Ls	2 506 227 Ls

2.2.10. Programmas darbinieku skaits

Apstiprināts likumā "Par valsts budžetu 2004.gadam"	2004.gada budžets ar grozījumiem
517 darbinieki	535 darbinieki

2.3. Dabas aizsardzība

2.3.1. Situācijas raksturojums

Latvijā ir izveidotas 636 valsts nozīmes īpaši aizsargājamas dabas teritorijas (ĪADT). Pašlaik tikai 7 no tām ir administrācijas, kas atbild par to aizsardzību un apsaimnieko valsts zemi, kas nodota VIDM valdījumā.

Dabas aizsardzības pārvalde (DAP) koordinē visu īpaši aizsargājamo dabas teritoriju pārvaldi, organizē to aizsargājamo teritoriju pārvaldi, kurām nav izveidota administrācija, savas kompetences ietvaros organizē un nodrošina *Natura 2000* tīkla izveidi Latvijā, kā arī uzrauga dabas aizsardzības plānu izstrādāšanu, organizē ĪADT apsaimniekošanas pasākumus, izskata mikroliegumu veidošanas priekšlikumus, reģistrē zinātniskos pētījumus ĪADT, veic Vašingtonas konvencijas uzraudzības institūcijas funkcijas, izdod atļaujas nemedijamo un īpaši aizsargājamo sugu iegūšanai, sugu introdukcijas un reintrodukcijas, kā arī ģenētiski modificēto sugu (organismu) izlaišanas dabā atļaujas.

2003. gadā Dabas aizsardzības pārvaldei tika deleģētas funkcijas (bez papildus finansu nodrošinājuma) izdot iekšējo ūdeņu zvejas žurnālus, atļaujas zvejai īpašos nolūkos un zinātniskās izpētes nolūkos, zivju sugu pārvietošanai un jaunu sugu ieviešanai, kā arī izdot atļaujas nemedijamo sugu savvaļas dzīvnieku turēšanai iežogotās platībās, kur dzīvnieki izmantojami produktu ieguvei vai sugas selekcijai.

Šī stratēģija paredz zvejas atļauju izsniegšanu nodot Valsts vides dienestam, lai vienā institūcijā nodrošinātu gan jūras, gan iekšējo zivju resursu apsaimniekošanu (vienlaicīgi veicot izmaiņas Zvejniecības likumā).

Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju administrācijas savās teritorijās nodrošina bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un aizsargājamo biotopu apsaimniekošanu, veic vides stāvokļa kontroli un dabisko procesu ekosistēmu pētījumus, veic vides inspekcijas funkcijas, veic sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumus. Funkcijas un pienākumi noteikti atbilstošās īpaši aizsargājamās dabas teritorijas likumā un individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos, kā arī citos normatīvajos aktos. Administrācijas nodrošina dabas aizsardzības plānošanai nepieciešamo inventarizāciju veikšanu, dabas aizsardzības plānojumu izstrādi, racionālu un normatīvajiem aktiem atbilstošu valsts īpašumu apsaimniekošanu, nodrošinot budžeta ieņēmumu daļas izpildi, kā arī veic dabas aizsardzības plānā paredzētos pasākumus, tai skaitā organizējot dabu nenoplicinoša tūrisma attīstību un apmeklētāju atpūtu.

Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta administrācija papildus augstāk minētajām funkcijām savā teritorijā veic arī līdzīgas funkcijas kā Dabas aizsardzības pārvalde attiecībā uz īpaši aizsargājamām dabas teritorijām (ĪADT), kurām nav savas administrācijas.

Pašu ieņēmumu īpatsvars ĪADT administrāciju kopējā finansējumā ir sekojošs:

Pašu ieņēmumu īpatsvars, %	2001	2004
Gaujas Nacionālais parks	62	65
Ķemeru Nacionālais parks	27	46
Slīteres Nacionālais parks	11	17
Teiču dabas rezervāts	3	5
Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts	2	4

Ieņēmumu no koksnes realizācijas īpatsvars kopējos nacionālo parku pašu ieņēmumos:

	2001	2002	2003	2004
Ķemeru Nacionālais parks	98	98	83	86

Slīteres Nacionālais parks	56	65	60	60
Gaujas Nacionālais parks	84	86	85	85

Šī stratēģija paredz palielināt pašu ieņēmumus no pieaugošā tūristu skaita, tomēr, ja institūcijas ienākumi ir tieši atkarīgi no koksnes ieguves, tas neveicina racionālu meža apsaimniekošanu. Šī stratēģija paredz pakāpeniski nodrošināt, ka ĪADT finansējums nav atkarīgs no koksnes realizācijas.

2.3.2. Plānotās izmaiņas

Lai nodrošinātu Eiropas Savienības normatīvo aktu un Latvijas normatīvo aktu prasību izpildi, ir nepieciešams palielināt dabas aizsardzības sistēmas pārvaldes rīcības spēju.

Lai Dabas aizsardzības pārvalde varētu visas funkcijas sekmīgi īstenot, ir jāizveido DAP nodaļas ārpus Rīgas, apvidos, kur koncentrējas aizsargājamās teritorijas. Tas ir nepieciešams, lai veiktu nolikumā paredzētās funkcijas:

- organizēt dabas aizsardzības plānu izstrādāšanu un ieviešanu,
- organizēt reto un aizsargājamo sugu un biotopu apsaimniekošanas un to atjaunošanas pasākumus,
- organizēt optimālai biotopu un dabisko dzīvotņu platību uzturēšanai nepieciešamos pasākumus,
- koordinēt un uzraudzīt starptautisko projektu darbu.

Bez tam dažādos normatīvajos aktos DAP ir deleģētas papildus funkcijas:

- teritoriju robežu precizēšana dabā un kartogrāfiskajā materiālā teritoriju plānojumiem,
- aizsargājamo teritoriju robežzīmju uzstādīšana un uzraudzīšana,
- tūrisma infrastruktūras uzturēšanas organizēšana,
- aizsargājamo teritoriju stāvokļa novērtēšana,
- zinātnisko pētījumu un projektu koordinēšana.

Lai sekmīgi veiktu minētos darbus, ir nepieciešams iesaistīt zemes īpašniekus, interešu grupas, pašvaldības. DAP darbiniekiem jāatrodas pietiekami tuvu teritorijai. DAP varētu no RVP pārņemt līgumu slēgšanu ar zemes īpašniekiem un lietotājiem ĪADT.

Piedāvāts Latviju sadalīt 8 reģionos. **Rīgas un Zemgales reģionu** apsaimniekotu no DAP Centrālā biroja, Ziemeļvidzemes reģionu apsaimniekotu Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta administrācija (palielināsies tās atbildības teritorija). Jaunas nodaļas būtu jāizveido Ziemeļkurzemē, Dienvidkurzemē, Malienā, Vidzemes augstienē, Sēlijā un Latgalē.

Izstrādātais modelis paredz papildināt DAP funkcijas ar īpaši aizsargājamo dabas teritoriju, mikroliegumu un īpaši aizsargājamo sugu un biotopu dzīvotņu uzraudzības funkciju. Dabas aizsardzības uzraugiem būtu līdzīgi pienākumi kā *rendžeriem* Apvienotajā Karalistē, Īrijā un citās valstīs. Galvenās no tām ir īstenot vai uzraudzīt apsaimniekošanas un dabas aizsardzības pasākumus, nodrošināt robežzīmju un stendu uzturēšanu, uzraudzīt tūrisma infrastruktūru, sekot teritoriju un sugu un biotopu stāvokļa izmaiņām, kontrolēt dabas resursu izmantošanu, piedalīties vides izglītības un sabiedrības informēšanas darbā.

Dabas teritoriju apsaimniekotāju (dabas teritoriju pārvaldnieku/*rendžeru*) funkcijās ietilps:

- dabas aizsardzības plānu izstrādes (un atjaunošanas) uzraudzība;
- trīspusējo līgumu slēgšana par individuālo noteikumu ievērošanu un teritorijas apsaimniekošanu (pašreiz to nodrošina RVP inspektori);

- dabas aizsardzības plānu ieviešanas uzraudzība:
 - sadarbība ar zemes īpašniekiem, valdītājiem, u.c.
 - apsaimniekošanas projektu izstrādāšana (tāmēšana);
 - līgumu slēgšana par apsaimniekošanas pasākumu realizāciju ar zemes īpašniekiem vai citiem apsaimniekotājiem (jau par konkrētiem darbiem);
- teritoriju robežu precizēšana (dabā) un kartogrāfiskajā materiālā M 1:200, kad tiek izstrādāti detālpilānojami;
- konsultāciju par dabas apsaimniekošanas paņēmiem, veidiem un informācijas sniegšana, kā arī par dažādiem dabas aizsardzības jautājumiem;
- kompensējamo meža teritoriju „primārā izvērtēšana” dabā, skices sagatavošana (kad tiks pieņemts likums par kompensācijām);
- apmeklētāju (dabas tūristu) infrastruktūras (takas, zīmes, torņi, u.t.t.) apzināšana, novērtēšana un tās uzturēšanas pasākumu organizēšana;
- dabas teritorijas robežzīmju uzstādīšana, stendu uzraudzība;
- visa veida sadarbības un informācijas apmaiņas nodrošināšana ar ieinteresētājām pusēm reģionā;
- teritoriju apsaimniekošanas novērtējums (bioloģisko vērtību saglabāšanas pasākumu novērtējums);
- „zinātniskās pētniecības uzraudzība” – zināt kas, kur, saskaņā ar kādu programmu vai projektu strādā;
- datu bāzes par apsaimniekošanas pasākumiem izveidošana un uzturēšana.

2.3.3. Programmas mērķi

Nodrošināt dabas daudzveidību, saglabājot un atjaunojot savvaļas sugu un biotopu labvēlīgās aizsardzības statusu Latvijā, veicināt sabiedrības informēšanu par dabas daudzveidību, kā arī nodrošināt kompensācijas par saimnieciskās darbības ierobežojumiem

2.3.4. Politikas vadlīnijas

Nacionālais vides politikas plāns 2004.-2008.gadam;
Bioloģiskās daudzveidības nacionālā programma;
Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss;
Likums “Par vides aizsardzību”;
Likums “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”;
Ķemeru Nacionālā parka likums;
Gaujas nacionālā parka likums;
Slīteres nacionālā parka likums;
Likums “Par Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātu”;
Grīņu dabas rezervāta likums;
Moricsalas dabas rezervāta likums;
Teiču dabas rezervāta likums;
Krustkalnu dabas rezervāta likums;
Sugu un biotopu aizsardzības likums;
Aizsargjoslu likums;
Dzīvnieku aizsardzības likums;
Medību likums;
Meža likums;
Zvejniecības likums;

Likums „Par 1973.gada Vašingtonas konvenciju par starptautisko tirdzniecību ar apdraudētajām savvaļas dzīvnieku un augu sugām”;

Likums “Par 1998.gada 25.jūnija Orhūsas konvenciju par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem”;

Atbilstoši augstāk minētajiem likumdošanas aktiem izdotie Ministru kabineta noteikumi, kā arī ES regulas, kas reglamentē starptautisko tirdzniecību ar apdraudētajām savvaļas dzīvnieku un augu sugām.

2.3.5. Sagaidāmie politikas rezultāti vidējam termiņam

Tiks nodrošināta bioloģiskās daudzveidības, arī apdraudēto sugu aizsardzība un bioloģiskā daudzveidība nesamazināsies, tiks īstenota īpaši aizsargājamo dabas teritoriju sistēmas attīstība, veicinot ekotūrisma un sabiedrības interesi. Tiks nodrošināta atbilstoša kompensācija par saimnieciskās darbības ierobežojumiem.

2.3.6. Sagaidāmie darbības rezultāti

Nr	Rezultāts	Sasniegšanas rādītāji pa gadiem				
		2003	2004	2005	2006	2007
1.	Izstrādāto īpaši aizsargājamo dabas teritoriju apsaimniekošanas plānu skaits	9	15	15	15	15
2.	Īpaši aizsargājamo teritoriju īpašo dabas aizsardzības noteikumu skaits	4	13	10	10	10
3.	Apstiprināto sugas aizsardzības plānu skaits	2	2	2	2	2
4.	Apsaimniekotas biotopu platības (ha)		100	250	500	1000
5.	No jauna sabiedrībai pieejama tūrisma infrastruktūra (taku garums km)	5	1	5	3	5
6.	Izskatīto CITES atļauju skaits	70	50	70	100	100
7.	Noslēgto trīspusējo līgumu skaits ĪADT	-	-	100	100	100
8.	Izmaksātās kompensācijas (miljonos latu)	-	-	1	1,5	2

2.3.7. Administratīvās spējas uzlabošanas pasākumi 2005. gadam

Prioritārais pasākums	Apstiprināts 2004.gada budžetā	Nepieciešams 2005.gada valsts budžetā	
		Papildus virs apstiprinātā 2004.gada budžetā	Pavisam kopā
Administratīvās kapacitātes nostiprināšana			
Izdevumi - kopā	87 570	187 340	274 910
Uzturēšanas izdevumi	84 420	174 340	258 760
Kārtējie izdevumi	84 420	174 340	258 760
tai skaitā atalgojumi	31 975	59 150	91 125
Subsīdijas un dotācijas	0	0	0

tai skaitā dotācijas iestādēm, organizācijām un uzņēmumiem	0	0	0
tai skaitā dotācijas iedzīvotājiem	0	0	0
tai skaitā iemaksas starptautiskajās organizācijās	0	0	0
Izdevumi kapitālieguldījumiem	3 150	13 000	16 150
kapitālie izdevumi	3 150	13 000	16 150
investīcijas	0	0	0
<i>Štata vienību skaits</i>	10	13	23
<i>Īss paskaidrojums.</i>			
<i>Pasākums ietver:</i>			
<p><i>Ls 187 340 papildus finansējums administratīvās kapacitātes nodrošināšanai 2005.gada budžeta "mērķa griestu" ietvaros dabas institūcijās nepieciešami sakarā ar likumu un ES direktīvu prasību ieviešanu:</i></p> <p><i>Saskaņā ar Eiropas Savienības un Latvijas Republikas pievienošanās līgumu (23.09.2002., Brisele) LR 2004.gada 1.maijā bija jāiesniedz Eiropas Komisijai "Latvijas Natura 2000 - Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju saraksts" (apstiprināts atbilstoši likuma "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" (1993. ar grozījumiem 1997., 2002.) 43.panta 2.daļai) 13.04.2004. rīkojums Nr.102). Latvijas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju platība pieauga par 132 874 ha. Atbilstoši ES direktīvu prasībām, kuras pārņemtas likumā "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" (18., 25., 28.panta 2.daļa), ir jānodrošina šo teritoriju aizsardzība un apsaimniekošana.</i></p> <p><i>Kopā paredzēts ieviest papildus 13 štata vietas (Slīteres Nacionālajā parkā 3 papildus štata vietas, Teiču dabas rezervātā – 2, Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā – 2, Ķemeru Nacionālajā parkā – 2, Gaujas Nacionālajā parkā – 4).</i></p>			
<i>Pasākuma izpildes termiņš: 2005.gads.</i>			
<i>Sagaidāmie darbības rezultāti: 1. Nodrošināta ES likumdošanas prasību ieviešana; 2. Nav pamata iesūdzēt Latvijas valsti Eiropas tiesā par dabas likumdošanas prasību neievērošanu.</i>			

2.3.8. Jaunās politikas iniciatīvas

Nr	Jaunās politikas iniciatīva	Mērķis	Ieviešanas laiks	Nepieciešamie līdzekļi (latos)
1.	Dabas aizsardzības reģionālo struktūrvienību izveidošana	Nodrošināt visu īpaši aizsargājamo dabas teritoriju apsaimniekošanu	2006 2007	Izveidošanas izmaksas 156 000, uzturēšanas izdevumi 294 000. uzturēšanas izdevumi 297 000, kapitāla iegādes 108 000.
2.	Kompensāciju sistēmas izveidošana zemju īpašniekiem par saimnieciskās darbības ierobežojumiem īpaši aizsargājamajās dabas teritorijās	Nodrošināt dabas vērtību aizsardzību un atrisināt sociālo konfliktu aizsargājamās teritorijās	2005 2006 2007	1 000 000 1 500 000 2 000 000
3.	Dabas rezervātu un nacionālo parku zemju reģistrācija	Nodrošināt valsts īpašumu sakārtošanu	2005	550 790
4.	Nodrošināt ĪADT administrāciju finansēšanu pilnā apjomā no valsts budžeta līdzekļiem un valsts īpašumu ilgtspējīgu apsaimniekošanu	Nodrošināts stabils budžeta finansējums, teritoriju labāka aizsardzība	2006 2007	223 000 245 000
5.	Nodrošināt Rīgas Zooloģiskā dārza attīstību	Veicināta sabiedrības interese par dabu, tūrisma attīstība	2005 2006 2007	167 847 950 000 1 410 337
6.	Nodrošināt Dabas muzeja kā starptautisko konvenciju zinātniskā un sabiedrības izglītošanas fokālā punkta attīstību	Veicināta sabiedrības interese par dabu	2006 2007	306 000 368 000

Paskaidrojumi:

VIDMstrat_121104; Vides ministrijas darbības stratēģija 2005.-2007. gadam

1. Dabas aizsardzības pārvalde tika izveidota 2002. gadā to īpaši aizsargājamo dabas teritoriju apsaimniekošanai, kurām nav savas administrācijas. Pārvaldes 2 gadu pieredze liecina, ka nav iespējama pilnvērtīga teritoriju apsaimniekošanas organizēšana un uzraudzība, atrodoties tikai Rīgā. Tādēļ nepieciešamas reģionālās struktūras, kuras uzraudzītu noteiktu ĪADT skaitu katrā reģionā. Paredzēts izveidot 6 reģionālas struktūras, kā arī papildināt Dabas aizsardzības pārvaldes centrālās struktūras un Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta kapacitāti.

Prioritāte atbilst Nacionālā vides politikas plāna sadaļai „Bioloģiskā daudzveidība”.

2. Likumprojekts „Par zemes īpašnieku tiesībām uz kompensāciju par saimnieciskās darbības ierobežojumiem aizsargājamās teritorijās” paredz noteikt kompensācijas piešķiršanas nosacījumus, finansiālās atbildības apjoma novērtēšanas un piešķiršanas kārtību, kā arī aizsargājamās teritorijās esošas zemes apmaiņas pret līdzvērtīgu valsts vai pašvaldības zemi kārtību. Likumprojekts paredz kompensāciju par saimnieciskās darbības ierobežojumiem gan īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, gan mikroliegumos. Atbilstoši likumprojektam atbildības novērtēšanu un piešķiršanu administrēs Dabas aizsardzības pārvalde, savukārt zemes maiņu Valsts Zemes dienests.

Prioritāte atbilst Nacionālā vides politikas plāna sadaļai „Bioloģiskā daudzveidība”.

3. Valsts zemes dabas rezervātos un nacionālajos parkos aizņem 91 796 ha. Šī zeme ierakstāma zemesgrāmatā uz valsts vārda VIDM personā. Uz 2004. gada 1. janvāri Zemesgrāmatā bija ierakstīti 5 464 ha. Kopējā ierakstītās zemes bilances vērtība 568 815 Ls, kopējā valsts zemes kadastrālā vērtība 2,5 milj. Ls. Lielāko daļu no nepieciešamā finansējuma sastāda valsts zemju uzmērīšana.

Prioritāte atbilst Nacionālā vides politikas plāna sadaļai „Bioloģiskā daudzveidība”.

4. Skatīt šīs stratēģijas 2.3.1. sadaļu. Ņemot vērā, ka ienākumi no koksnes realizācijas tiks ieskaitīti valsts budžetā, reāli šīs prioritātes īstenošanai papildus nepieciešamais finansējums ir mazāks, nekā tabulā norādīts.

Prioritāte atbilst Nacionālā vides politikas plāna sadaļai „Bioloģiskā daudzveidība”.

5. Ņemot vērā Rīgas Zooloģiskā dārza nozīmi visai valsts mērogā, šī stratēģija paredz ikgadējas investīcijas Zooloģiskā dārza attīstībai, tai skaitā, 2005.-2007. gadam valsts investīcijas ziloņu mītnes izbūvei.

6. Šī stratēģija paredz sākot no 2006. gada pārcelt Dabas muzeja finansējumu uz budžeta programmu „Dabas aizsardzība”, kā arī papildus administratīvo nostiprināšanu.

2.3.9. Politikas ieviešanas instrumenti un sistēma

Šīs programmas īstenošanu veic Dabas aizsardzības pārvalde, Gaujas nacionālā parka administrācija, Ķemeru nacionālā parka administrācija, Slīteres nacionālā parka administrācija, Teiču dabas rezervāta administrācija un Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta administrācija. Programmas īstenošana tiek veikta ar dabas aizsardzības plānu izstrādes un ieviešanas palīdzību, normatīvo aktu kontroles sistēmas palīdzību, kā arī izmantojot atļauju sistēmu.

2.3.10. Programmas finansējums

Apstiprināts likumā ”Par valsts budžetu 2004.gadam”	2004.gada budžets ar grozījumiem
1 339 874 Ls	1 640 706 Ls

2.3.11. Programmas darbinieku skaits

Apstiprināts likumā	2004.gada budžets
---------------------	-------------------

”Par valsts budžetu 2004.gadam”	ar grozījumiem
175 darbinieki	188 darbinieki

2.4. Radiācijas drošība un bīstamo atkritumu apsaimniekošana

2.4.1. Situācijas raksturojums

Šajā programmā iekļautas radiācijas drošības un kodoldrošības politikas ieviešanu kontrolējošās institūcijas. Ņemot vērā, ka neviena no Vides ministrijas padotajām institūcijām šobrīd neatbild par bīstamo atkritumu apsaimniekošanu, kas ir valsts funkcija, šī stratēģija paredz paplašināt **Radioaktīvo atkritumu pārvaldības aģentūras (RAPA)** funkcijas, pārveidojot to par valsts aģentūru **Bīstamo atkritumu pārvaldības aģentūra (BAPA)**, kas nodarbosies gan ar radioaktīvo, gan bīstamo atkritumu apsaimniekošanu.

Lai nodrošinātu vienotu uzraudzību un kontroli radiācijas drošības un kodoldrošības jomā, 2001. gadā tika izveidots Vides ministrijas pārraudzībā esošais **Radiācijas drošības centrs**, kas veic radiācijas drošības un kodoldrošības uzraudzību un kontroli, izsniedz speciālās atļaujas (licences) un atļaujas darbībām ar jonizējošā starojuma avotiem (JSA), nodrošina JSA uzskaiti, veido datu bāzes par JSA, nodrošina kodolnegadījumu izziņošanas 24 stundu operatīvo gatavību.

Šī stratēģija neparedz mainīt Radiācijas drošības centra statusu, jo tas īsteno specifiskas funkcijas un to nav lietderīgi apvienot ar kādu citu Vides ministrijas institūciju.

Kopējais jonizējošā starojuma avotu skaits Latvijā ir ap 12 300, bet to kopējā radioaktivitāte - apmēram septiņi simti TBq (1 bekerelu liela aktivitāte ir tādām radioaktīvā starojuma avotam, kurā 1 sekundē notiek 1 sabrukšanas akts; $1 \text{ TBq} = 10^{12} \text{ Bq}$). Medicīna šobrīd ir tā Latvijas nozare, kurā visplašāk izmanto jonizējošā starojuma avotus, galvenokārt dažādas rentgeniekārtas.

Latvijā kopējais ar jonizējošā starojuma avotiem strādājošo skaits ir apmēram divi tūkstoši un viņiem Radiācijas drošības centrs centralizēti veic individuālo dozimetriju.

Kopējā negatīvā ietekme uz vidi un iedzīvotājiem no radioaktīvo vielu pielietojumiem ir neliela, jo tikai daži desmiti operatoru strādā ar radioaktīvajām vielām, kuru rezultātā rodas radioaktīvie atkritumi un var rasties radioaktīvais piesārņojums.

Latvijā nav darbojošos kodolobjektu, jo 1998. gadā tika apturēta Latvijā vienīgā – Salaspils kodolreaktora darbība. 1999. gada tika uzsākti darbi pie Salaspils kodolreaktora likvidēšanas un demontāžas, un, saskaņā ar Ministru Kabineta akceptēto Kodolreaktora likvidācijas koncepciju, tie ir jāpabeidz līdz 2009. gadam.

Kodolreaktora likvidēšanas gaitā ir jāatrisina jautājums par lietotās kodoldegvielas izvietošanu, jo Latvijā nav piemērotas glabātavas lietotajai kodoldegvielai un tā ir jāizved ārpus Latvijas apglabāšanai vai pārstrādei. Salaspils kodolreaktora likvidēšanas un demontāžas laikā radušos radioaktīvos atkritumus, kā arī pārējos radioaktīvos atkritumus, kuri rodas Latvijā, apglabā radioaktīvo atkritumu pārvaldības valsts aģentūra “RAPA” radioaktīvo atkritumu glabātavā “Radons”. Tā veic arī Salaspils kodolreaktora uzraudzību, konservācijas un demontāžas realizāciju un nodrošina radioaktīvo atkritumu un lietoto slēgto starojuma avotu savākšanu, transportēšanu un apglabāšanu radioaktīvo atkritumu glabātavā “Radons”.

Lai nodrošinātu visu Salaspils kodolreaktora likvidēšanas un demontāžas gaitā radušos radioaktīvo atkritumu apglabāšanu, radioaktīvo atkritumu glabātava “Radons” ir jāpaplašina (nepieciešams veikt papildu tvertņu būvniecību).

Latvijā ir radioaktīvie atkritumi, kurus nedrīkst apglabāt Latvijā esošajā pievirsmas tipa radioaktīvo atkritumu glabātavā “Radons”. Šādus atkritumus ir iespējams apglabāt ģeoloģiskajā glabātavā un, lai nodrošinātu šādu atkritumu drošu glabāšanu līdz būs iespējams

tos apglabāt, nepieciešams veikt radioaktīvo atkritumu ilgtermiņa glabātavas būvniecību, kā arī uzsākt ģeoloģiskās glabātavas izveides iespēju izpēti.

Saskaņā ar statistikas datiem Latvijā 2003. gadā tika radītas apmēram 25 000 tonnas bīstamo atkritumu. Kopējais bīstamo atkritumu radītāju uzņēmumu skaits, kuri atskaitās par to radīšanu ir vairāk kā 600 uzņēmumu. Tomēr adekvāti apsaimniekoti tiek tikai daļa no bīstamajiem atkritumiem, tie atkritumi, kuru apsaimniekošanu nodrošina subsīdiju sistēma, kuru organizē Latvijas Vides aizsardzības fonda administrācija (naftas produktu atkritumi, dienas gaismas lampas, automašīnu akumulatori). Pārējie atkritumi saskaņā ar normatīvu prasībām ir jāuzglabā uzņēmēj sabiedrībās līdz laikam, kad tiks radītas attiecīgās pārstrādes vai noglabāšanas iespējas, kuru radīšanas koordinēšana un organizēšana saskaņā ar Atkritumu apsaimniekošanas likumu ir vides ministrijas vai tās pilnvarotās institūcijas kompetence. Tādejādi ir nepieciešams organizēt valsts investīciju programmas ietvaros radīto bīstamo atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras objektu apsaimniekošanu un to ekspluatāciju, organizējot bīstamo atkritumu savākšanu un to adekvātu pārstrādi vai noglabāšanu, sadarbojoties valsts institūcijām, pašvaldību institūcijām un privātajiem uzņēmumiem.

Valsts investīciju programmas ietvaros ir izveidoti un pašlaik saskaņā ar Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu 2003 – 2012. gadiem tiek veidoti bīstamo atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras objekti, kuri ir valsts īpašums un atrodas Vides ministrijas bilancē. Kā galvenos objektus jāmin Gardenes bīstamo atkritumu novietne, kurā ir savāktas apmēram 1300 t nelikvīdo lauksaimniecības ķīmikāliju, Kņavas nelikvīdo lauksaimniecības ķīmikāliju novietne, bīstamo atkritumu sadedzināšanas iekārta Olainē. Tiek plānotas darbības bīstamo atkritumu poligona izveidei Dobeles rajona Zebrenes pagastā. Šādu objektu apsaimniekošana un to ekspluatācijas organizēšana nav tipiska valsts pārvaldes institūciju, kāda ir Vides ministrija, funkcija, un tādejādi šādu darbību veikšanu ir nepieciešams deleģēt kompetentai organizācijai BAPA.

2.4.2. Programmas mērķi

Iegūstot maksimālu labumu no jonizējošā starojuma avotu izmantošanas, nodrošināt iedzīvotāju un vides aizsardzību no jonizējošā starojuma kaitīgās iedarbības, nodrošināt cilvēku veselībai un videi drošu radioaktīvo atkritumu apsaimniekošanu.

Izveidot ilgtspējīgu bīstamo atkritumu apsaimniekošanas sistēmu, kam sevī jāiekļauj pilns pasākumu komplekss, kas nodrošinātu valstī maksimāli drošu bīstamo atkritumu apsaimniekošanu no to rašanās līdz galīgajai iznīcināšanai vai apglabāšanai.

2.4.3. Politikas vadlīnijas

Likums “Par radiācijas drošību un kodoldrošību”;
Radioaktīvo atkritumu glabāšanas koncepcija;
Atkritumu apsaimniekošanas likums;
Likums „Par piesārņojumu”;
Atbilstoši augstāk minētajiem likumdošanas aktiem izdotie Ministru kabineta noteikumi.

2.4.4. Sagaidāmie politikas rezultāti vidējam termiņam

Šīs programmas pamatuzdevumi ir Salaspils kodolreaktora likvidēšana un Salaspils kodolreaktorā lietotās kodoldegvielas izvešana ārpus Latvijas, paaugstināt ilgtermiņa drošību un pabeigt radioaktīvo atkritumu ilgtermiņa glabātavas būvniecību radioaktīvo atkritumu glabātavā “Radons”; veikt radiācijas drošības prasībām nepieciešamos medicīnā izmantojamo radioloģisko iekārtu uzlabojumus un veikt pacientu saņemto dozu monitoringu; uzlabot kravu

radiometrisko kontroli uz valsts robežas; pilnveidot radiācijas negadījumu agrās brīdināšanas monitoringa sistēmu.

Otrs galvenais uzdevums ir turpināt un pabeigt bīstamo atkritumu apsaimniekošanas sistēmas infrastruktūras komponentes izveidi, tās apsaimniekošanas nodrošināšana, kā arī nodrošināt bīstamo atkritumu apsaimniekošanu atbilstoši tiesību aktu normām.

2.4.5. Sagaidāmie darbības rezultāti

Nr	Rezultāts	Sasniegšanas rādītāji pa gadiem				
		2003	2004	2005	2006	2007
1.	Licencētajos uzņēmumos veikto kontroļu skaits	400	400	400	400	400
2.	Jonizējošā starojuma avotu lietotājiem izsniegto licenču skaits	187	200	240	180	200
3.	Veikto analīžu skaits "RAPA"	434	500	500	500	500
4.	Individuālo aizsarglīdzekļu pārbaude "RAPA", skaits	482	800	800	800	800
5.	Apglabātais radioaktīvo atkritumu daudzums, m ³	7,2	7,2	7,2	6,0	6,0
6.	Valsts nozīmes jonizējošā starojuma objektu droša uzturēšana, apsaimniekoto radioaktīvo atkritumu daudzums, TBq	6000	6000	6000	6500	7000
7.	Individuālo aizsarglīdzekļu un spectēru dezaktivācija, kg	3689	2000	2000	2000	2000
8.	Bīstamo atkritumu poligona izveide	-	1	-	-	1
9.	Bīstamo atkritumu fizikāli ķīmiskās apstrādes (neitralizācijas) iecirkņa izveide sistēmas izveide	-	-	-	1	-
10.	Bīstamo atkritumu savākšanas staciju tīkla izveide	-	-	1	2	1

2.4.6. Administratīvās spējas uzlabošanas pasākumi 2005. gadam

2005. gadā plānots veikt aģentūras institucionālo nostiprināšanu, lai tā varētu veikt jaunās funkcijas bīstamo atkritumu apsaimniekošanas jomā. Papildus tam plānots, izmantojot ES programmas "Transition Facility" finansējumu (195 000 Ls), veikt sekojošus uzdevumus:

- veikt aģentūras administratīvās kapacitātes izpēti un izstrādāt rekomendācijas tās uzlabošanai;
- uzlabot radioaktīvo atkritumu pārvaldību;
- uzlabot Salaspils kodolreaktora likvidēšanas darbu organizāciju.

2.4.7. Jaunās politikas iniciatīvas

Nr	Jaunās politikas iniciatīva	Mērķis	Ieviešanas laiks	Nepieciešamie līdzekļi (latos)
1.	Reorganizēt Radioaktīvo atkritumu pārvaldības aģentūru (RAPA) pārveidojot to par valsts aģentūru Bīstamo atkritumu pārvaldības aģentūra (BAPA)	Nodrošināt tiesību aktiem atbilstošu radioaktīvo un bīstamo atkritumu apsaimniekošanas organizēšanu un koordinēšanu valsts mērogā	2005 2006 2007	45 000, Valsts budžeta programmas „Vides aizsardzības fonds” finansējums 45 000 45 000
2.	Likvidēt Salaspils kodolreaktoru	Bīstama kodolobjekta likvidēšana un	2005 2006	1 500 000 2 300 000

		demontēšana	2007 2008 2009	1 580 000 630 000 650 000
			kopā:	6 660 000
3.	Paaugstināt ilgtermiņa drošību radioaktīvo atkritumu glabātavā "Radons"	Latvijas iedzīvotāju, RAG "Radons" un apkārtējās vides personāla radiācijas drošības palielināšana	2006	226 000
4.	Pabeigt radioaktīvo atkritumu tvertņu un ilgtermiņa glabātavas būvniecību radioaktīvo atkritumu glabātavā "Radons".	Videi un iedzīvotājiem draudzīgas radioaktīvo atkritumu glabāšanas sistēmas izveidošana, kura ietver radioaktīvo atkritumu īstermiņa glabāšanu, ilgtermiņa glabāšanu un pastāvīgu glabāšanu bez mērķa tos pārvietot ārpus radioaktīvo atkritumu glabātavas, attīstību valstī.	2007	2 050 000
5.	Nacionālā ciklotrona un radionuklīdu ražotnes būvniecība Salaspils kodolreaktora teritorijā	Latvijas iedzīvotāju medicīniskās diagnostikas un medicīniskās aprūpes uzlabošana, zinātniskos pētījumu dabaszinātnēs un medicīnas zinātnēs attīstīšana, kā arī inovatīvu tehnoloģiju ieviešana ražošanā.	2005 2006 2007 kopā:	300 000 2 500 000 4 300 000 11 400 000
6.	Kompensācijas Baldones pašvaldībai	Uzlabot Baldones pašvaldības attieksmi pret radioaktīvo atkritumu pārvaldības sistēmu Latvijā	2005 2006 2007	10 000 50 000 50 000
7.	Avāriju gadījumos radušos un bezsaimnieka atkritumu apsaimniekošanas nodrošināšana.	Nodrošināt avāriju gadījumos radušos un bezsaimnieka bīstamo atkritumu apsaimniekošanu videi drošā veidā	2006	50 000 (turpmāk ikgadēji)
8.	Sabiedrības informēšanas kampaņa par sadzīves bīstamajiem atkritumiem, to apsaimniekošanu	Informēt un izglītēt iedzīvotājus un uzņēmējus par bīstamajiem atkritumiem un to savākšanas un pārstrādes nepieciešamību un iespējām.	2006 2007	30 000 30 000

Paskaidrojumi:

1. Skatīt šīs stratēģijas 2.4.1. sadaļu.

2.- 4. prioritātes atbilst Nacionālā vides politikas plāna sadaļām „Aizsardzība pret jonizējošo starojumu un kodoldrošību”.

5. Ciklotrona ražotni ar ciklotronu C-30 paredzēts izvietot Salaspils kodolreaktora teritorijā, lai nodrošinātu iespējami plašu kodoltehnoloģiju un radiācijas tehnoloģiju pielietojumu visdažādākajās nozarēs. Ciklotronā ražotie radiofarmpreparāti ļaus ieviest Latvijā

pozitronu emisijas tomogrāfijas metodi un būtiski papildināt esošās diagnostikas metodes onkoloģijā, kardioloģijā un neiroloģijā, izmantojot īsi dzīvojošos radioaktīvos izotopus agrīnā, augsti jutīgā un precīzā dažādu slimību diagnostikā. Kopš Salaspils kodolreaktora slēgšanas Latvijā vairs nav pietiekošas jaudas jonizējošā starojuma avota, kuru būtu iespējams izmantot zinātniskajiem pētījumiem. Šī iemesla dēļ daudzas zinātniskās iestādes ir spiestas veikt dārgus eksperimentus ārvalstīs. Latvijas zinātnieki ir ieinteresēti PET metodes ieviešanā Latvijā, lai ciklotronu un tajā ražotos radionuklīdus izmantotu arī zinātnisko pētījumu veikšanai fizikā, ķīmijā, bioloģijā, medicīnā, farmācijā un citās nozarēs. Nacionālā daudzfunkcionālā ciklotrona centra izveidošanu paredzēts finansēt no Latvijas valsts budžeta un starptautisko organizāciju līdzekļiem (Starptautiskā atomenerģijas aģentūra u.c.).

6. Salaspils kodolreaktora demontāžas koncepcijā Baldones pašvaldībai paredzēta kompensācija Ls 10 000 gadā līdz 2009. g., bet pašvaldības vēlme ir saņemt Ls 1 000 000 tuvāko 5 gadu laikā.

7. Atkritumu apsaimniekošanas likumdošana pamatojas uz principu „Piesārņotājs maksā”, kas nozīmē, ka atkritumu radītājs ir atbildīgs par atkritumu apsaimniekošanas izmaksām. Tomēr pastāv gadījumi, kad atkritumu radītāju nav iespējams atrast. Līdz šim šādiem gadījumiem nebija paredzēti nekādi līdzekļi, kā rezultātā rodas būtiskas problēmas vides un iekšlietu institūcijām un katrā gadījumā jāmeklē atsevišķs risinājums.

Prioritāte atbilst Nacionālā vides politikas plāna sadaļai „Atkritumu apsaimniekošana”.

8. Vides likumdošana paredz arvien plašāku sabiedrības līdzdalību projektu apspriešanā. Bieži ir vērojama sabiedrības izteikti negatīvā reakcija pret jebkādiem bīstamo un radioaktīvo atkritumu apsaimniekošanas objektiem. Tāpat iedzīvotāji nav pietiekami informēti par nepieciešamību atsevišķi apsaimniekot sadzīvē radušos bīstamos atkritumus (piemēram, baterijas), nepieļaujot to nokļūšanu kopīgā atkritumu plūsmā. Tāpēc nepieciešami iedzīvotāju informēšanas pasākumi.

Prioritāte atbilst Nacionālā vides politikas plāna sadaļai „Atkritumu apsaimniekošana”.

Jaunās politikas iniciatīvas 2005.gadam:

latos

Prioritārais pasākums	Apstiprināts 2004.gada budžetā	Nepieciešams 2005.gada valsts budžetā	
		Papildus virs apstiprinātā 2004.gada budžetā	Pavisam kopā
Salaspils kodolreaktora likvidēšana un demontāža			
Izdevumi – kopā	400 000	0	400 000
Uzturēšanas izdevumi	0	0	0
Kārtējie izdevumi	0	0	0
tai skaitā atalgojumi	0	0	0
Subsīdijas un dotācijas	0	0	0
tai skaitā dotācijas iestādēm, organizācijām un uzņēmumiem	0	0	0
tai skaitā dotācijas iedzīvotājiem	0	0	0
tai skaitā iemaksas starptautiskajās organizācijās	0	0	0
Izdevumi kapitālieguldījumiem	400 000	0	400 000
kapitālie izdevumi	0	0	0
investīcijas	400 000	0	400 000
<i>Štata vienību skaits</i>			

<p><u>Īss paskaidrojums.</u> Saskaņā ar 1999.gada 26.oktobra Ministru kabineta protokollēmuma Nr.57 (11. §.) "Par Salaspils kodolreaktora likvidēšanu un demontāžu" (MK lieta 4140-k) un tā grozījumiem un saskaņā ar Valdības deklarāciju, kā arī Vides investīciju stratēģiju 2004-2006, ir jānodrošina Salaspils kodolreaktora likvidēšana un demontāža, kas ir neatņemama kodolobjekta ekspluatācijas nobeiguma sastāvdaļa. Tā ir jāveic saskaņā ar Eiropas Savienības un Starptautiskās atomenerģētikas aģentūras rekomendācijām un prasībām. Investīciju projekta EV 69-04 "Salaspils kodolreaktora demontāža un likvidācija" īstenošana tika uzsākta 2004.gadā.</p>
<p>Pasākuma izpildes termiņš: Salaspils kodolreaktora demontāža un likvidācija - 2009.gada 31.decembris.</p>
<p>Sagaidāmie darbības rezultāti: Demontēts un likvidēts potenciāli bīstams kodolobjekts - Salaspils kodolreaktors.</p>
<p>Pieejamais līdzfinansējums: Ls 200 000 no Eiropas Savienības "Transition Facility 2004-2006" un Starptautiskās atomenerģijas aģentūras projekta - LAT/4/006 "Upgrading of Radiation Protection for Decommissioning of Salaspils Nuclear Reactor" ietvaros.</p>

2.4.8. Politikas ieviešanas instrumenti un sistēma

Šīs programmas īstenošanu veic Radiācijas drošības centrs un Bīstamo atkritumu pārvaldības aģentūra "BAPA". Radioaktīvo un bīstamo atkritumu apsaimniekošanas jomās tiek izmantoti tādi politikas instrumenti kā atļauju (licenču) sistēma, ietekmes uz vidi novērtējums, kas paredz plašu sabiedrības līdzdalību lēmumu pieņemšanas procesā.

2.4.9. Programmas finansējums

Apstiprināts likumā "Par valsts budžetu 2004.gadam"	2004.gada budžets ar grozījumiem
1 204 066 Ls	1 635 066 Ls

2.4.10. Programmas darbinieku skaits

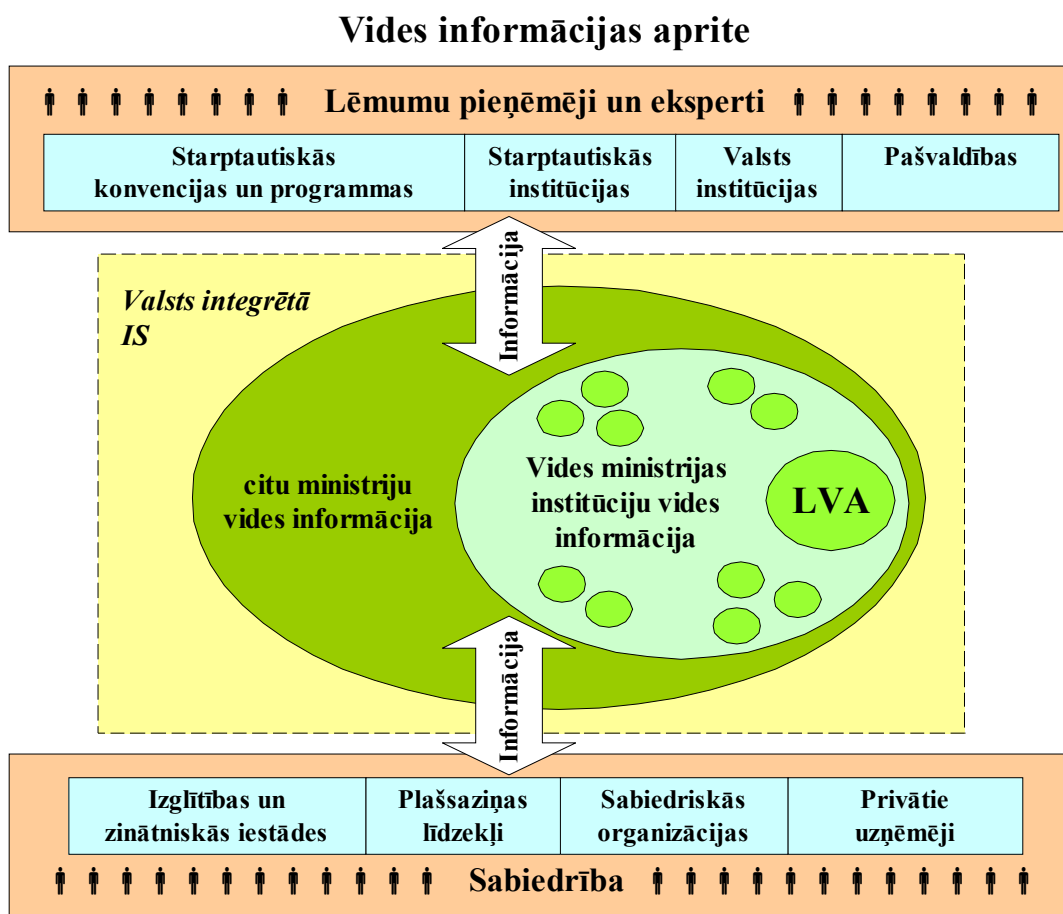
Apstiprināts likumā "Par valsts budžetu 2004.gadam"	2004.gada budžets ar grozījumiem
31 darbinieki	78 darbinieki

2.5. Vides informatīvais nodrošinājums

2.5.1. Situācijas raksturojums

Šajā programmā iekļautas institūcijas, kas saistītas ar vides un ilgtspējīgas attīstības informatīvo nodrošinājumu. Vides informācijas aprites pašreizējā plūsma parādīta 5. attēlā

Latvijas vides aģentūra tika izveidota apvienojot Vides datu centru ar Vides konsultāciju un monitoringa centru un tai, kaut arī nosaukumā ir vārds „aģentūra”, nav valsts aģentūras statusa, un tā ir Vides ministrijas tiešās valsts pārvaldes iestāde.

5. attēls. Vides informācijas plūsma

Latvijas vides aģentūrai ir šādas galvenās funkcijas - veidot un uzturēt valsts vides informācijas reģistrus un datu bāzes, koordinēt vides monitoringa sistēmu, sniegt vides datus Latvijas un ārvalstu institūcijai un sabiedrībai, uzturēt ķīmisko vielu un ķīmisko produktu, kā arī biocīdu pārraudzības sistēmu, organizēt nacionālās prasmes pārbaudes galveno vides kvalitātes parametru noteikšanā un nacionālās starplaboratoriju salīdzinošās testēšanas vides testēšanas laboratorijām.

Latvijas hidrometeoroloģijas aģentūra ir Vides ministrijas pārraudzībā esoša valsts aģentūra, kas izveidota, lai īstenotu valsts politiku meteoroloģijas, klimatoloģijas, hidroloģijas, gaisa kvalitātes un pārrobežu gaisa piesārņojuma ietekmes jomā.

Valsts ģeoloģijas dienests ir Vides ministrijas pārraudzībā esoša valsts iestāde, kas nodrošina zemes dzīļu fonda valsts ģeoloģisko pārraudzību un zemes dzīļu racionālu izmantošanu.

Atbilstoši šajā stratēģijā piedāvātajai institūciju reorganizācijas shēmai, paredzēts samazināt institūciju skaitu, apvienojot Latvijas vides aģentūru, Latvijas hidrometeoroloģijas aģentūru, Valsts ģeoloģijas dienestu un reģionālo vides pārvalžu laboratorijas un izveidojot *Latvijas vides, meteoroloģijas un ģeoloģijas aģentūru*, kura būs valsts aģentūra.

2.5.2. Programmas mērķi

Veicināt ilgtspējīgu attīstību un vides kvalitātes uzlabošanu, sniedzot sabiedrībai un Latvijas valsts pārvaldes iestādēm, ārvalstu un starptautiskajām institūcijām savlaicīgu, mērķorientētu un patiesu informāciju par:

- vides kvalitāti, dabas resursiem, tai skaitā zemes dzīļu, to izmaiņām un prognozēm, tai skaitā meteoroloģiskajām;
- vides aizsardzības pasākumiem, to lietderību un efektivitāti;
- priekšlikumus efektīvu vides politikas pasākumu identificēšanai Latvijā, izstrādājot un īstenojot politikas ieviešanas programmas un pasākumus, tai skaitā emisiju gaisā samazināšanas programmu, monitoringa programmu un ūdens baseinu apsaimniekošanas plānus.

2.5.3. Politikas vadlīnijas

- Latvijas Ilgtspējīgas attīstības pamatnostādnes;
- Nacionālais vides politikas plāns 2004.-2008.gadam;
- Civilās aizsardzības plāns;
- Likums "Par vides aizsardzību";
- Likums "Par zemes dzīlēm";
- Likums "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām";
- Likums "Par piesārņojumu";
- Ķīmisko vielu un ķīmisko produktu likums;
- Informācijas atklātības likums;
- Iepakojuma likums;
- Likums "Par 1998.gada 25.jūnija Orhūsas konvenciju par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem";
- Ūdens apsaimniekošanas likums;
- Likums "Par Roterdamas konvenciju par procedūru saskaņā ar kuru starptautiskajā tirdzniecībā dodama iepriekš norunāta piekrišana attiecībā uz dažām bīstamām ķīmiskām vielām un pesticīdiem";
- Civilās aizsardzības likums;
- Mobilizācijas likums;
- Likums "Par aviāciju";
- Atbilstoši augstāk minētajiem likumdošanas aktiem izdotie Ministru kabineta noteikumi, kā arī ES regulas un lēmumi, kas reglamentē ekomarķējuma pielietošanu.

2.5.4. Sagaidāmie politikas rezultāti vidējam termiņam

Tiks izveidota vienota Vides ministrijas vides informācijas sistēma, kas atbilst nacionālajām un starptautiskajām vides, tai skaitā meteoroloģiskās, monitoringa un prognožu

informācijas prasībām, un nodrošina lēmumu pieņemšanu. Tiks sagatavotas un īstenotas rīcības programmas vides kvalitātes uzlabošanai un uzturētas ekomarķējuma un ķīmisko vielu un produktu pārvaldības sistēmas.

2.5.5. *Sagaidāmie darbības rezultāti*

Nr	Rezultāts	Rādītāji pa gadiem				
		2003	2004	2005	2006	2007
1.	Vides nacionālās monitoringa programmas izpildīto apakšprogrammu skaits gadā	25	25	28	31	33
2.	Interneta mājas lapas apmeklējumu skaits gadā	132 779	150 000	400 000	420 000	430 000
3.	Publicēto Latvijas vides un ilgtspējīgas attīstības pārskatu, kopsavilkumu un ziņojumu skaits	12	14	14	14	14
4.	Ķīmisko vielu reģistrā apkopoto ķīmisko vielu un ķīmisko produktu ražošanas un importa gada pārskatu skaits	52	77	80	80	80
5.	Kopējais reģistrēto biocīdu skaits	78	494	520	520	520
6.	Testēšanas rezultātu skaits	44 859	45 000	78 000	78 000	78 000
7.	Organizēto testēšanas laboratoriju prasmes pārbaužu skaits	6	7	7	7	7
8.	Nodrošināt stabilus meteoroloģisko prognožu kvalitatīvos un kvantitatīvos rādītājus: izsūtīto prognožu skaits	114 008	106 200	110 000	112 000	115 000
	24 stundu laika prognožu attaisnošanās	92%	92%	92%	92%	92%
	48 stundu laika prognožu attaisnošanās	90%	90%	90%	90%	90%
	specializēto aviācijas prognožu lidostai attaisnošanās	75%	75%	77%	79%	81%
	brīdinājumu par bīstamām un stihiskām parādībām savlaicīgums (vidēji gadā/ ne vēlāk kā)	2 stundas	2 stundas	2 stundas	2 stundas 30 minūtes	3 stundas
9.	Nodrošināt gaisa monitoringa staciju darbību	6	6	6	6	6
10.	Derīgo izrakteņu krājumu bilances izstrāde	1	1	1	1	1
9.	Izsniegto zemes dzīļu izmantošanas licenču skaits	449	400	400	400	400
10.	Izsniegto derīgo izrakteņu atradņu pasu skaits	95	95	95	95	95
11.	Sagatavoto un EK iesniegto ziņojumu skaits par Ūdens struktūrdirektīvas ieviešanu, sagatavoto un atjaunoto upju baseinu apsaimniekošanas plānu un programmu skaits	-	1	1	1	4

Piezīme. Interneta mājas lapas apmeklētāju skaita rādītājā 2003. un 2004. gadā ņemti vērā tikai Latvijas vides aģentūras rādītāji.

2.5.6. Administratīvās spējas uzlabošanas pasākumi 2005. gadam

2005. gadā plānots izveidot optimālu Latvijas vides, meteoroloģijas un ģeoloģijas aģentūras struktūru, veikt laboratoriju sistēmas optimizāciju, pārskatīt vides monitoringa programmu un monitoringa prioritātes. Īpaša uzmanība tiks veltīta upju baseinu pārvalžu efektīvai darbībai. Kaut arī, nākot klāt daudzām ar Eiropas Savienību saistītām prioritātēm, būs nepieciešams papildus finansējums aģentūras administratīvās spējas uzlabošanai, šī stratēģija paredz papildus finansējumu sākot no 2006. gada, kad tiks pabeigta aģentūras institucionālās sistēmas optimizācija.

2.5.7. Jaunās politikas iniciatīvas

Nr	Jaunās politikas iniciatīva	Mērķis	Ieviešanas laiks	Nepieciešamie līdzekļi (latos)
1.	Latvijas vides, meteoroloģijas un ģeoloģijas aģentūras institucionālā nostiprināšana	Sabiedrība ir nodrošināta ar vides informāciju un Latvija pilda starptautiskās saistības vides monitoringa jomā.	2006 2007	Investīcijas–270 000 Uzturēšanas izdevumi-150 000 Investīcijas–250 000 Uzturēšanas izdevumi-260 000
2.	Vides nacionālās monitoringa programmas ieviešana atbilstoši ES un starptautiskajām prasībām	Sabiedrība ir nodrošināta ar vides informāciju un Latvija pilda starptautiskās saistības vides monitoringa jomā.	2005 2006 2007	430 000 500 000 550 000
3.	Sagatavošanās ES jaunās ķīmisko vielu (REACH) regulas ieviešanai	Sabiedrība ir nodrošināta ar vides informāciju un Latvija pilda starptautiskās saistības vides monitoringa jomā.	2006 2007	40 000 60 000
4.	Ūdens struktūrdirektīvas prasību izpilde, iegūstot kvalitatīvu un kvantitatīvu meteoroloģisko un hidroloģisko informāciju, izmantojot modernas tehnoloģijas	ES direktīvu prasību izpilde	2005 2006 2007	Investīcijas–690 650 Uzturēšanas izdevumi 330 000 Uzturēšanas izdevumi 350 000
5.	Nodrošināt gaisa kvalitātes (arsēna, dzīvsudraba, niķeļa un policiklisko aromātisko ogļūdeņradi) monitoringu, stājoties spēkā jaunajai ES gaisa direktīvai	ES direktīvu prasību izpilde	2006 2007 un turpmāk ikgadēji	216 500 83 000
6.	Meteoroloģisko dienestu dalības maksa EUMETSAT un Latvijas Hidrometeoroloģijas aģentūras darbības standartizēšana atbilstoši NATO prasībām	Nodrošina pastāvīgu pieeju Eiropas augstākās precizitātes satelītinformācijai un darbību atbilstoši NATO prasībām	2005 2006 2007	140 000 156 765 165 683
7.	Iestāšanās un dalība Eiropas vidējo prognožu centrā	Operatīvās prognoztiskās informācijas	2006. gads 2007. gads	106 000 6900 (mainīgs)

		apmaiņas ar ES valstīm uzlabošana un prognožu skaita palielināšanās		atkarībā no valsts IKP)
8.	NATO un ES prasībām atbilstošas drošības sistēmas izveidošana aģentūrā	Nodrošināt Mobilizācijas likuma prasības	2006 2007	150 000 174 000
9.	Meteoroloģiskā lokatora iegāde un uzstādīšana (VIP EV 5910)	Nodrošina meteoroloģiskās informācijas iegūvi atbilstoši NATO prasībām	2005	850 000

Paskaidrojumi:

1. Plānots nodrošināt vides informācijas datu bāzu atbilstību ES un starptautiskajām prasībām, ko nosaka virkne ES direktīvu, regulu, lēmumu un starptautisko līgumu, t.sk. likums *Par vides aizsardzību* un *Orhusas konvencija*. Nacionālās references laboratorijas galvenais uzdevums ir sniegt pakalpojumus likumdevējiem, t.i., galvenokārt, Vides ministrijai, nodrošinot, ka paraugu ņemšana, testēšana un mērījumi tiek veikti atbilstoši pastāvošajām normatīvajām prasībām un norādījumiem un iegūtie dati ir salīdzināmi un izsekojami ne tikai valstī, bet arī reģionālajā un starptautiskajā līmenī. References laboratorija nodrošina likumdevējiem nepieciešamo informāciju par testēšanas metodiku veikspēju, izstrādā jaunas vides testēšanas metodikas un pārstāv Latvijas stratēģiskās intereses Eiropas un starptautiskajās institūcijās, t.sk., standartizācijas organizācijās.

Nepieciešams pilnveidot siltumnīcefekta gāzu emisiju kvotu reģistru, izveidot un uzturēt piesārņojuma reģistru, apkopot informāciju par trokšņa stratēģisko kartēšanu – tās ir jaunas darbības jomas atbilstoši Eiropas Kopienas un Latvijas normatīvajiem aktiem, kuri nosaka datu un informācijas vākšanu, apkopošanu un ziņošanu Eiropas Komisijai. Tai skaitā nepieciešami ikgadēji aprēķinu dati par noteiktu piesārņojošo vielu emisijām gaisā un emisiju prognoze 2010.gadam, kritisko slodžu un kritisko piesārņojuma līmeņu pārsniegumu novērtējums Latvijas teritorijā esošajās ģeogrāfiskā sadalījuma vienībās. Tiks pilnveidoti arī dati un informācija par pasākumiem, kas nodrošina pazemes un virszemes ūdeņu aizsardzību pret īpaši bīstamo vielu un bīstamo vielu radīto piesārņojumu, par šī piesārņojuma samazināšanas rīcības programmām, par komunālo notekūdeņu novadīšanu un dūņu izmantošanu un apglabāšanu Latvijas teritorijā, par komunālo notekūdeņu monitoringā izmantotajām metodēm. Papildus līdzekļi būs nepieciešami ES ekomarkējuma sistēmas izveidē un uzturēšanā. Saskaņā ar jaunajiem starptautiskajiem un ES nosacījumiem būs nepieciešami papildus līdzekļi dioksīnu un furānu analīzēm.

Papildus līdzekļi būs nepieciešami arī, lai uzlabotu Eiropas Komisijai – Prioritāti nosaka visi galvenie normatīvie akti vides aizsardzības jomā, darba apjomu – ES direktīvu, regulu, lēmumu un starptautisko līgumu prasības.

Jauna prioritāte būs bīstamo ģeoloģisko procesu (dažāda veida krasta, nogāžu un karsta procesu nelabvēlīgās ietekmes novēršanai) monitoringa realizācija, kas saistībā ar klimata pārmaiņu procesiem vidējā un ilgākā termiņā iegūs īpašu aktualitāti. Paredzēts arī veikt derīgo izrakteņu atradņu inventarizāciju.

Prioritāte atbilst Nacionālā vides politikas plāna sadaļai „Vides informācija un sabiedrības līdzdalība”, kā arī kopumā veicinās Latvijas ilgtspējīgas attīstības pamatnostādņu un Nacionālā vides politikas plāna īstenošanu.

2. Pamatojums sniegts sadaļā *Jaunās politikas iniciatīvas 2005.gadam* 2.tabulā *Vides monitoringa sistēmas attīstība un uzturēšana*; uzskaitīti galvenie normatīvie akti, kas nosaka prasības vides monitoringam. Prioritāte veicinās *Latvijas Ilgtspējīgas attīstības pamatnostādņu* un *Nacionālā vides politikas plāna* nosacījumu īstenošanu.

3. Pašlaik Eiropas Savienībā uzsākts darbs pie jaunas regulas ķīmisko vielu un ķīmisko produktu aprites jomā (REACH). Paredzams, ka regulu pieņems 2006. vai 2007. gadā. Tomēr jau savlaicīgi nepieciešams nostiprināt vides institūciju kapacitāti ķīmisko vielu un ķīmisko produktu jomā. Konkrētie pasākumi un nepieciešamais finansējums tiks precizēti, papildinot šo stratēģiju 2006. gada budžeta cikla ietvaros. *Prioritāte atbilst Nacionālā vides politikas plāna sadaļai „Ķīmiskās vielas, ģenētiski modificēti organismi, produktu kvalitāte”.*

4. Atbilstoši Ūdens apsaimniekošanas likumam un Ūdens struktūrdirektīvai rodas daudzi papildus uzdevumi. Šī stratēģija paredz 2005. gadā realizēt investīciju programmu „Hidrometeoroloģisko novērojumu kvalitātes uzlabošana un sistēmas pilnveidošana”, kas ļaus būtiski uzlabot nepieciešamās informācijas ieguvu (pieteikums iesniegts Valsts investīciju programmā). Sākot no 2006. gada paredzēts, ka šajā programmā tiks iekļauts finansējums upju baseinu pārvaldēm, ko šobrīd finansē no valsts budžeta programmas „Vides aizsardzības fonds” līdzekļiem.

Prioritāte atbilst Latvijas Ilgtspējīgas attīstības pamatnostādņu sadaļai „Ūdeņu aizsardzība” un Nacionālā vides politikas plānasadaļai „Ūdeņu kvalitāte”.

5. Paredzams, ka 2004. gadā tiks publicēta Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva attiecībā uz arsēnu, kadmiju, dzīvsudrabu, niķeli un policikliskajiem aromātiskajiem ogļūdeņražiem ārtelpu gaisā. Ņemot vērā Latvijā noteiktās 2 zonas gaisa kvalitātes novērtējumam un pārvaldībai (Rīgas aglomerācija un pārējā Latvijas teritorija), un saskaņā ar direktīvas projekta kritērijiem minimālajam novērojumu staciju skaitam, paredzams, ka sākotnēji Latvijā jābūt 4 stacijām urbanizētās teritorijās (2 no tām Rīgā) un 1 stacijai lauka fona monitoringam.

Prioritāte atbilst Nacionālā vides politikas plāna sadaļai „Gaisa piesārņojums”.

Jaunās politikas iniciatīvas 2005.gadam:

Prioritārais pasākums	Apstiprināts 2004.gada budžetā	Nepieciešams 2005.gada valsts budžetā	
		Papildus virs apstiprinātā 2004.gada budžetā	Pavisam kopā
Latvijas pilntiesīga līdzdalība NATO, un Latvijas Hidrometeoroloģijas aģentūras darbības standartizēšana NATO prasībām			
Izdevumi – kopā	250 000	850 000	1100 000
Uzturēšanas izdevumi	0	0	0
Kārtējie izdevumi	0	0	0
tai skaitā atalgojumi	0	0	0
Subsīdijas un dotācijas	0	0	0
tai skaitā dotācijas iestādēm, organizācijām un uzņēmumiem	0	0	0
tai skaitā dotācijas iedzīvotājiem	0	0	0
tai skaitā iemaksas starptautiskajās organizācijās	0	0	0
Izdevumi kapitālieguldījumiem	250 000	850 000	1100 000
kapitālie izdevumi			0
investīcijas	250 000	850 000	1100 000
<i>Štata vienību skaits</i>			

Īss paskaidrojums.

Saskaņā ar Valsts programmu "Valsts aizsardzība, drošība un integrācija NATO" 2004.gadā tika uzsākts un 2005.gadā tiek turpināts investīciju projekts EV59-10 "Meteoroloģiskā lokatora iegāde un uzstādīšana"

MK noteikumu projekts "Noteikumi par hidrometeoroloģisko dienestu darbību valsts apdraudējuma gadījumā" (valsts sekretāru sanāksmes protokols Nr.39 no 02.10.2003.) saskaņā ar Mobilizācijas likuma 9.panta 10.punktu, noteikumi paredz Latvijas Hidrometeoroloģijas aģentūras darbības standartizēšanu atbilstoši NATO Vienošanās standartizācijas jautājumos noteiktajam, Latvijas Hidrometeoroloģijas aģentūras sagatavošanās darbam valsts apdraudējuma gadījumā, nepieciešamais finansējums sastāda - Ls 53 550. 2005. gada budžetā papildus finansējums nav iekļauts.

Pasākuma izpildes termiņš:

2025.gads

Sagaidāmie darbības rezultāti:

Nodrošināta meteoroloģiskās informācijas ieguve atbilstoši NATO prasībām.

latos

Prioritārais pasākums	Apstiprināts 2004.gada budžetā	Nepieciešams 2005.gada valsts budžetā	
		Papildus virs apstiprinātā 2004.gada budžetā	Pavisam kopā
2. Vides monitoringa sistēmas attīstība un uzturēšana			
Izdevumi - kopā	116 691	0	116 691
Uzturēšanas izdevumi	115 091	0	115 091
Kārtējie izdevumi	115 091	0	115 091
tai skaitā atalgojumi	25 625	0	25 625
Subsīdijas un dotācijas	0	0	0
tai skaitā dotācijas iestādēm, organizācijām un uzņēmumiem	0	0	0
tai skaitā dotācijas iedzīvotājiem	0	0	0
tai skaitā iemaksas starptautiskajās organizācijās	0	0	0
Izdevumi kapitālieguldījumiem	1 600	0	1 600
kapitālie izdevumi	1 600	0	1 600
investīcijas	0	0	0
Štata vienību skaits	10		10
<u>Īss paskaidrojums.</u>			
<p>Saskaņā ar 2004.gada likumu "Grozījumi likumā "Par valsts budžetu 2004.gadam" administratīvās kapacitātes nodrošināšanai paredzēti Ls 159 891.</p> <p>2005.gada likumprojektā</p> <p>I. Ls 216 770 virszemes un pazemes ūdeņu monitoringam saskaņā ar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Padomes 2000. gada 23. oktobra Direktīvu 2000/60/EK, kas nosaka struktūru Eiropas Kopienas rīcībai ūdens aizsardzības politikas jomā; - Padomes 1978. gada 18. jūlija Direktīvu 78/659/EEK par saldūdeņu kvalitāti, ko nepieciešams aizsargāt vai uzlabot nolūkā atbalstīt zivju dzīvi; - Padomes 1991. gada 12. decembra Direktīvu 91/676/EEK par ūdeņu aizsardzību pret piesārņojumu ar nitrātiem, kas cēlušies no lauksaimnieciskās darbības; - Padomes 1979. gada 17. decembra Direktīvu 80/68/EEK par pazemes ūdeņu aizsardzību pret noteiktu bīstamu vielu radīto piesārņojumu; - Padomes 1976. gada 4. maija Direktīvu 76/464/EEK par piesārņojumu, ko rada atsevišķu bīstamu vielu izplūdes Eiropas Kopienas ūdens vidē; - Padomes 1991. gada 21. maija Direktīvu 91/271/EEK par komunālo notekūdeņu attīrīšanu; - Padomes 1975. gada 16. jūnija Direktīvu 75/440/EEK par dzeramā ūdens ieguvei paredzētā virszemes ūdens kvalitāti dalībvalstīs; - EURATOM līgumu; Padomes 2000. gada 8. jūlija Regulu (EK) Nr.2000/473/EURATOM attiecībā uz EURATOM līguma 36. pantu, kas attiecas uz radioaktivitātes līmeņu monitoringu vidē pielietošanu, lai novērtētu iedzīvotāju apstarošanas kopumā; - Helsinku 1992. gada konvenciju Par Baltijas jūras vides aizsardzību. Latvija Saeimā ratificējusi 1994. gada 3. martā (ar likumu Par 1974. gada un 1992. gada Helsinku konvencijām par Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzību); - Helsinku 1992. gada konvenciju Par robežšķērsojošo ūdensteču un starptautisko ezeru aizsardzību. Latvija Saeimā ratificējusi 1994. gada 3. martā (ar likumu Par 1974. gada un 1992. gada Helsinku konvencijām par Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzību); - Ženēvas 1979. gada konvenciju Par gaisa piesārņojuma pārrobežu pārnesei lielos attālumos. Latvija Saeimā ratificējusi gada 7. jūnijā (ar MK lēmumu Nr 63 Par pievienošanu 1979. gada Ženēvas Konvencijai par robežšķērsojošo gaisa piesārņošanu lielos attālumos). - Likumu Par vides aizsardzību (pieņemts 1991. gada 6. augustā, stājies spēkā 1991. gada 6. augustā, ar grozījumiem, kas stājušies spēkā 2002. gada 23. janvārī; - Ūdens apsaimniekošanas likumu (pieņemts 2004. gada 1. februārī, stājies spēkā 2004. gada 15. februārī); - Likums Par piesārņojumu (pieņemts 2001. gada 15. martā, stājies spēkā 2001. gada 1. jūlijā); - Likumu Par zemes dzīlēm (pieņemts 1996. gada 2. maijā, stājies spēkā 1996. gada 4. jūnijā); - Likumu Par radiācijas drošību un kodoldrošību (pieņemts 2000. gada 26. oktobrī, stājies spēkā 2000. gada 21. novembrī); - MK Noteikumiem Nr 34 Par piesārņojošo vielu emisiju ūdenī (pieņemti 2002. gada 22. janvārī, stājušies spēkā 2002. gada 31. janvārī.); 			

- MK Noteikumiem Nr 531 Par ūdens un augsnes aizsardzību no lauksaimnieciskās darbības izraisītā piesārņojuma ar nitrātiem (pieņemti 2001. gada 18. decembrī, stājušies spēkā 2001. gada 29. decembrī);
- MK Noteikumiem Nr 155 Par ūdens lietošanas atļaujām (pieņemti 2003. gada 23. decembrī, stājušies spēkā 2003. gada 31. decembrī);
- MK Noteikumiem Nr 118 Par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti (pieņemti 2002. gada 12. martā, stājušies spēkā 2002. gada 4. aprīlī).
- MK Zemes dzīļu izmantošanas noteikumiem (pieņemti 1997. gada 8. jūlijā, stājušies spēkā 1997. gada 12. jūlijā, ar grozījumiem, kas stājas spēkā 2001. gada 27. janvārī);
- MK Noteikumiem Nr 63 Dzeramā ūdens obligātās nekaitīguma un kvalitātes prasības, monitoringa un kontroles prasības (pieņemti 2003.gada 1. aprīlī, kas stājas spēkā 2003. gada 23. aprīlī);
- MK Noteikumiem Nr 149 Par aizsardzību pret jonizējošo starojumu (pieņemti 2002. gada 9. aprīlī, stājušies spēkā 2002. gada 13. aprīlī).

II. Ls 197 530 bioloģiskās daudzveidības monitoringam saskaņā ar:

- Padomes 1979. gada 2. aprīļa Direktīvu 79/409/EEK par savvaļas putnu aizsardzību;
- Padomes 1992. gada 21. maija Direktīvu 92/43/EEC par dabisko biotopu, savvaļas faunas un floras aizsardzību;
- 1971. gada 2. februāra Ramsāres konvenciju Par starptautiskas nozīmes mitrājiem, īpaši kā ūdensputnu dzīves vidi;
- 1979. gada 23. jūnija Bonnas konvenciju Par migrējošo savvaļas dzīvnieku sugu aizsardzību;
- 1979. gada 16. septembra Bernes konvenciju Par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu aizsardzību;
- 1992.gada 5. jūnija Riodežaneiro konvenciju Par bioloģisko daudzveidību;
- 1973. gada 3.marta Vašingtonas konvenciju Par starptautisko tirdzniecību ar apdraudētajām savvaļas dzīvnieku un augu sugām;
- 1992. gada Helsinku konvenciju Par Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzību;
- Sugu un biotopu aizsardzības likumu (pieņemts 16.03.2000., stājies spēkā 19.04.2000.);
- Meža likumu (pieņemts 24.02.2000., stājies spēkā 17.03.2000.);
- Likumu Par īpaši aizsargājāmām dabas teritorijām (pieņemts 30.10.1997., 1993., stājies spēkā 28.11.1997.);
- Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumiem (Nr. 354, 21.10.1997.);
- Medību likumu (pieņemts 01.06.1995).

III. Ls 15 700 sauszemes vides monitoringam saskaņā ar:

- Padomes 1986. gada 17. novembra Regulu (EK) Nr.3528/86 par mežu aizsardzību pret atmosfēras piesārņojumu;
- Padomes 1989. gada 29. maija Regulu (EK) Nr.1613/89, kas papildina Padomes Regulu (EK) Nr.3528/86 par mežu aizsardzību pret atmosfēras piesārņojumu;
- Padomes 1992. gada 23. jūlija Regulu (EK) Nr.2157/92, kas papildina Padomes Regulu (EK) Nr.3528/86 par mežu aizsardzību pret atmosfēras piesārņojumu;
- Padomes 1997. gada 17. februāra Regulu (EK) Nr. 307/97, kas papildina Padomes Regulu (EK) Nr. 3528/86 par mežu aizsardzību pret atmosfēras piesārņojumu;
- Padomes 1987. gada 10. jūnija Regulu (EK) Nr. 1696/87, kas regulē Padomes Regulas (EK) Nr. 3528/86 par mežu aizsardzību pret atmosfēras piesārņojumu ieviešanu;
- Padomes 1993. gada 1. aprīļa Regulu (EK) Nr. 926/93, kas papildina Padomes Regulu (EK) Nr. 1696/87 par mežu aizsardzību pret atmosfēras piesārņojumu (augšnes novērtēšana un inventarizācija);
- Padomes 1994. gada 13. aprīļa Regulu (EK) Nr. 836/94, kas papildina Padomes Regulu (EK) Nr. 1696/87 par mežu aizsardzību pret atmosfēras piesārņojumu (lapu un skujuķīmiskā sastāva noteikšana);
- Padomes 1994. gada 29. aprīļa Regulu (EK) Nr. 1091/94, kas regulē Padomes Regulas (EK) Nr. 3528/86 par mežu aizsardzību pret atmosfēras piesārņojumu ieviešanu (intensīvais monitorings);
- Padomes 1995. gada 30. marta Regulu (EK) Nr. 690/95, kas papildina Padomes Regulu (EK) Nr. 1091/94 par mežu aizsardzību pret atmosfēras piesārņojumu ieviešanu;
- Padomes 1995. gada 21. jūnija Regulu (EK) Nr. 1398/95, kas papildina Padomes Regulu (EK) Nr. 1696/87 par mežu aizsardzību pret atmosfēras piesārņojumu ieviešanu (inventarizācija, tīkls, pārskats);
- Ženēvas 1979. gada konvenciju Par gaisa piesārņojuma pārrobežu pārnei lielos attālumos (Geneva Convention on Long – range Transboundary Air Pollution, Geneva, 1979). Latvija ratificējusi 1994. gada 7. jūnijā;
- 1992.gada 5. jūnija Riodežaneiro konvenciju Par bioloģisko daudzveidību (Convention on Biological Diversity Rio de Janeiro, 1992) Latvija ratificējusi 1995. gada 31. augustā.
- Ženēvas 1979. gada konvenciju Par gaisa piesārņojuma pārrobežu pārnei lielos attālumos (Geneva Convention on Long – range Transboundary Air Pollution, Geneva, 1979). Latvija ratificējusi 1994. gada 7. jūnijā;
- 1992.gada 5. jūnija Riodežaneiro konvenciju Par bioloģisko daudzveidību (Convention on Biological Diversity Rio de Janeiro, 1992) Latvija ratificējusi 1995. gada 31. augustā.
- Likumu Par radiācijas drošību un kodoldrošību;
- Valsts nozīmes jonizējošā starojuma objektu kontroles programmu (apstiprināta 2002. gadā ar Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra rīkojumu).

Pasākuma izpildes termiņš:
01.01.2005.-31.12.2005.

Sagaidāmie darbības rezultāti:

I. Atbilstoši Vides nacionālajā monitoringa programmai veikts 171 virszemes ūdens objekta apsekojums, paņemti 2800 paraugi, veiktas 44320 paraugu analīzes. Novērtēta upju un ezeru ķīmiskā un bioloģiskā kvalitāte. Veikti pazemes ūdeņu līmeņu mērījumi 53 monitoringa postežos, 331 urbumā un pazemes ūdeņu paraugi noņemti 48 postežos 130 urbumos, kā rezultātā izvērtēta pazemes ūdeņu kvalitāte un kvantitāte. Veikti nepārtraukti novērojumi 3 lauksaimniecības noteču stacijās. Veikts monitoringa 80 jūras monitoringa stacijās, novērtējot hidrogrāfiskās izmaiņas, eitrofikāciju un radioaktīvo vielu piesārņojumu Baltijas jūrā. Veikta monitoringa datu reģistra aktualizācija ziņošanai Eiropas Komisijai, Eurostat, HELCOM, ICES un Eiropas Vides aģentūrai.

II. Vides stāvokļa novērtējums, veikta Eiropas Savienības nozīmes aizsargājamo sugu uzskaitē un skaita izmaiņu novērtējums, 6 Ramsāres konvencijas vietu apsekojums. Veikta monitoringa datu reģistra aktualizācija ziņošanai Eiropas Komisijai, Eurostat un Eiropas Vides aģentūrai.

III. Sauszemes vides novērtējums atbilstoši Latvijas starptautiskajām saistībām iegūti, izvērtēti un sagatavoti dati ziņošanai starptautiskajam Integrālā monitoringa koordinācijas centram un Starptautiskajai atomenerģijas aģentūrai. Iegūta informācija par mūsdienu jūras krasta riska zonām, kas nepieciešami plānošanas vajadzībām, ietekmes uz vidi novērtējumam un piekrastes aizsardzībai.

Pieejamais līdzfinansējums:

Ls 1 084 887 - EU Phare projekts "Development of the environmental and reporting system".

2.5.8. Politikas ieviešanas instrumenti un sistēma

Šīs programmas īstenošanu veic Latvijas vides, meteoroloģijas un ģeoloģijas aģentūra. Šīs programmas īstenošana pamatojas uz Eiropas Savienības, NATO un starptautisko organizāciju nosacījumiem vides un meteoroloģiskās informācijas jomā. Vides monitoringa prioritātes tiek noteiktas nacionālajā vides monitoringa programmā. Ķīmisko vielu un zemes dziļļu kontroles jomās tiek izmantota arī atļauju un licenču sistēma.

2.5.9. Programmas finansējums

Apstiprināts likumā "Par valsts budžetu 2004.gadam"	2004.gada budžets ar grozījumiem
2 553 421 Ls	2 563 421 Ls

2.5.10. Programmas darbinieku skaits

Apstiprināts likumā "Par valsts budžetu 2004.gadam"	2004.gada budžets ar grozījumiem
461 darbinieki	516 darbinieki

2.6. Eiropas Savienības un starptautiskā finansējuma koordinācija

2.6.1. Situācijas raksturojums

Līdz 2004. gada 1. maijam ES ISPA programmas ietvaros piesaistīts finansējums 8 ūdens infrastruktūras sakārtošanas investīciju projektiem, 5 sadzīves atkritumu apsaimniekošanas projektiem, 2 tehniskās palīdzības projektiem. Uzsākta 9 projektu realizācija. Finansējums piesaistīts Phare programmas projektiem 2004.gadā pabeigta 1 Phare projekta realizācija. Projektu ietvaros veikti maksājumi par kopējo summu 26 739 904 EUR, t.sk. no ISPA fonda 12 494 207 EUR, Phare – 2 059 400 EUR, valsts budžeta dotācijas 3 152 230 EUR, atbalsta saņēmēju līdzekļi – 9 034 067 EUR.

2004. gadā plānoti 8 Kohēzijas fonda projekti vides sektorā par kopējo summu 110,3 milj. EUR (Kohēzijas fonda finansējums - 93,2 milj. EUR):

- 2 tehniskās palīdzības projekti ūdenssaimniecības attīstības projektiem (kopējais fin. - 8,9milj. EUR);

- 4 investīciju projekti ūdenssaimniecības attīstības sektorā (kopējais finansējums - 89,1 milj. EUR)

- 2 investīciju projekti sadzīves atkritumu apsaimniekošanas sektorā (kopējais finansējums 12.3 milj. EUR).

2005. gadā plānoti 7 Kohēzijas fonda projekti vides sektorā:

- 4 investīciju projekti ūdenssaimniecības attīstības sektorā;

- 2 investīciju projekti sadzīves atkritumu apsaimniekošanas sektorā;

- 1 gaisa aizsardzības projekts.

2006. gadā plānoti 2 Kohēzijas fonda projekti vides sektorā:

- 2 investīciju projekti ūdenssaimniecības attīstības sektorā.

Līdz ar Latvijas iestāšanos Eiropas Savienībā, Latvijai ir pieejami līdzekļi no Eiropas Savienības struktūrfondi. Iesaistītajām ministrijām savstarpēji sadarbojoties, tika sagatavots Vienotais programmdokuments (VPD) - Attīstības plāns, kas nosaka Latvijas attīstības stratēģiju no 2004. – 2006. gadam.

Eiropas Reģionālās attīstības fonds ir struktūrfonds, kura mērķis ir palīdzēt izlīdzināt galvenās reģionālās atšķirības Eiropas Kopienas ietvaros, piedaloties atpalikušo reģionu attīstības veicināšanā un strukturālā izlīdzināšanā. Līdztekus citiem pasākumiem, fonds sniedz atbalstu arī vides aizsardzībai un attīstībai. Projektu finansēšanas shēma ietver ERAF finansējumu līdz 75% no projekta kopsummas un nacionālo līdzfinansējumu 25% apmērā.

VIDM pārziņā ir aktivitāte „Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstībai apdzīvotās vietās ar cilvēku ekvivalentu līdz 2000”, kurai ir izstrādāta nacionālā programma „Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstībai apdzīvotās vietās ar cilvēku ekvivalentu līdz 2000”. Nacionālajā programmā 2004. – 2006. gadam ir iekļauti 50 pašvaldību projekti, kuriem daļai ir jau gatava un daļai tiek gatavota projektu dokumentācija un kurus plānots realizēt šajā plānošanas periodā (kopējais finansējums - 16 275 868 Ls). Bez tam programmā kā potenciālie projekti ir iekļauti vēl 30 pašvaldību projekti, kuriem nepieciešams izstrādāt, pilnveidot projektu dokumentāciju. Aktivitātei kopā paredzētais indikatīvais finansējuma apjoms 2004.-2006. gadiem 31,6 milj. EUR. Reizi gadā, ceturtajā ceturksnī, paredzēta nacionālās programmas aktualizācija, programmas papildināšanai ar jauniem projektiem, lai apgūtu visu finansējumu, kas paredzēts aktivitātei.

VIDM pārziņā ir arī aktivitāte „Likumdošanas prasībām neatbilstošu atkritumu izgāztuvju rekultivācija”, kurai ir izstrādāta arī nacionālā programma “Likumdošanas prasībām neatbilstošu atkritumu izgāztuvju rekultivācija”. Nacionālajā programmā ir iekļauti 20 projekti, kurus plānots uzsākt 2005. gadā (kopējais finansējums - 155 643 Ls). Aktivitātei kopā paredzētais indikatīvais finansējuma apjoms 2004.-2006. gadiem - 6,0 milj. EUR.

VIDM pārziņā ir aktivitāte „Ekotūrisma infrastruktūras attīstība potenciālajās NATURA 2000 teritorijās”, kurai ir izstrādāta nacionālā programma “Ekotūrisma infrastruktūras attīstība potenciālajās Natura 2000 teritorijās”. Nacionālajā programmā ir iekļauti 7 projekti, no kuriem 5 plānots uzsākt 2004. gadā, 2 – 2005. gadā (kopējais finansējums - 3 389 730 Ls). Aktivitātei kopā paredzētais indikatīvais finansējuma apjoms 2004.-2006. gadiem – 4,5 milj. EUR. Reizi gadā, ceturtajā ceturksnī, paredzēta nacionālās programmas aktualizācija, programmas papildināšanai ar jauniem projektiem, lai apgūtu visu finansējumu, kas paredzēts aktivitātei.

VIDM pārziņā ir aktivitātē „Dalītās atkritumu savākšanas punktu izveide”, kuras ieviešanai paredzēts sludināt atklātu projektu konkursu. Priekšnoteikums konkursu sludināšanai – reģionā jābūt izstrādātam reģiona atkritumu apsaimniekošanas plānam. Paredzams, ka Latvijā visiem reģioniem plāni tiks izstrādāti līdz 2005.g. II pusei. Tad arī tiks sludināti projektu konkursi. Aktivitātei kopā paredzētais indikatīvais finansējuma apjoms 2004.-2006. gadiem – 2,5 milj. EUR.

2.6.2. Programmas mērķi

Kvalitatīvas dzīves vides nodrošināšana atbilstoši vides likumdošanas prasībām – atbilstošu ūdenssaimniecības un atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu pieejamības nodrošināšana valstī, piesārņoto vietu sanācija, īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vērtību saglabāšana, kurināmā ar augstu sēra saturu nomainīšana, tādējādi samazinot vides piesārņojumu, piesaistot ES finansējumu un koordinējot tā izlietojumu.

2.6.3. Politikas vadlīnijas

Programmas darbību nosaka šādi galvenie politikas dokumenti un tiesību akti:

- Latvijas ilgtspējīgas attīstības pamatnostādnes;
- Nacionālais vides politikas plāns (2004-2008);
- Kohēzijas fonda ietvara dokuments (vides sektors) (2004 — 2006);
- Attīstības plāns un tā Programmas papildinājums (2004 — 2006);
- Likums “Par vides aizsardzību”;
- Likums “Par atkritumu apsaimniekošanu”;
- Ūdens apsaimniekošanas likums;
- Likums „Par piesārņojumu”;
- Likums „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”;
- Likums „Par iepirkumu valsts vai pašvaldību vajadzībām”;
- Būvniecības likums.

Atbilstoši augstāk minētajiem likumdošanas aktiem izdotie Ministru kabineta noteikumi, kā arī ES regulas, kas reglamentē ES finansējuma izlietojumu.

2.6.4. Sagaidāmie politikas rezultāti vidējam termiņam (2004-2007)

- Centralizētie vides aizsardzības prasībām atbilstoši ūdenssaimniecības (notekūdeņu attīrīšana, dzeramā ūdens atdelžošana) pakalpojumi pieejami 47,3 % Latvijas iedzīvotāju.
- Vides aizsardzības prasībām atbilstoša notekūdeņu attīrīšana nodrošināta 18 pilsētās.
- Likumdošanas prasībām atbilstoša dzeramā ūdens sagatavošana nodrošināta 17 pilsētās.
- Vides aizsardzības prasībām atbilstoši centralizētie atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumi pieejami 31,5 % Latvijas iedzīvotāju.

- Izveidotas 5 reģionālas atkritumu apsaimniekošanas sistēmas, t.sk. izbūvēti vides aizsardzības prasībām atbilstoši atkritumu poligoni.
- Likvidēti vides piesārņojuma avoti — rekultivētas vides likumdošanas prasībām neatbilstošas atkritumu izgāztuves ~ 190 ha platībā.
- Sagatavoti 7 projekti Natura 2000 teritorijās ERAF nacionālās programmas ietvaros.
- Sagatavoti 50 ūdenssaimniecības projekti ERAF nacionālās programmas ietvaros.
- Sagatavoti 78 atkritumu izgāztuvju rekultivācijas projekti ERAF nacionālās programmas ietvaros.
- Sagatavoti 12 Kohēzijas fonda projekti ūdenssaimniecības sektorā.
- Sagatavoti 4 Kohēzijas fonda projekti sadzīves atkritumu apsaimniekošanas sektorā.
- Sagatavots 1 Kohēzijas fonda projekts bīstamo atkritumu apsaimniekošanas sistēmas ieviešanai.
- Sagatavots vismaz 1 Kohēzijas fonda projekts piesārņoto vietu sanācijai investīcijām un tehniskās palīdzības saņemšanai (projekts - Inčukalna gudrona dīķi un Olaines šķidro toksisko atkritumu dīķi).
- Sagatavots 1 Kohēzijas fonda projekts sēra dioksīda emisiju samazināšanai gaisā no enerģiju ražojošiem uzņēmumiem.

2.6.5. Sagaidāmie darbības rezultāti

Nr	Rezultāts	Rādītāji pa gadiem				
		2003	2004	2005	2006	2007
1.	Dzeramā ūdens atdzelzošanas staciju būvniecība / rekonstrukcija	-	1	1	-	16
2.	Notekūdeņu attīrīšanas iekārtas būvniecība / rekonstrukcija	-	1	1	1	16
3.	Ūdensapgādes un notekūdeņu tīklu rekonstrukcija un būvniecība (km)	-	6,9	44,6	130,9	212,2
4.	Cik % Latvijas iedzīvotāju papildus tiks nodrošināti ES direktīvām atbilstoši pakalpojumi ūdenssaimniecības jomā	-	0,4 %	1,8 %	34,8 %	10,3 %
5.	Uzbūvēto atkritumu poligonu skaits	-	2	1	-	2
6.	Rekultivēto atkritumu izgāztuvju skaits	-	26	27	-	57
7.	Cik % Latvijas iedzīvotāju papildus tiks nodrošināti ar ES direktīvai atbilstošiem atkritumu savākšanas pakalpojumiem	-	10,5 %	6,0 %	-	15 %

2.6.6. Nepieciešamie līdzekļi investīcijām ūdenssaimniecības un atkritumu jomās

Nr	Joma	Finansējums pa gadiem (MEUR)				
		2003	2004	2005	2006	2007
1.	Ūdenssaimniecības attīstība – ES finansējums (2004 – Phare, turpmāk – KF)	-	3,428	9,192	28,036	59,994
2.	Ūdenssaimniecības attīstība – Latvijas finansējums	-	1,428	10,366	10,965	28,111
3.	Ūdenssaimniecības attīstība –kopā	-	4,856	19,558	39,001	88,105
4.	Atkritumu saimniecības attīstība – ES finansējums (KF)	-	3,018	7,993	-	7,993
5.	Atkritumu saimniecības attīstība – Latvijas finansējums	-	3,143	4,188	-	3,512

6.	Atkritumu saimniecības attīstība – kopā	-	6,161	12,181	-	11,450
7.	Kopā ūdenssaimniecības un atkritumu jomās	-	11,017	31,739	39,001	99,555

2.6.7. Jaunās politikas iniciatīvas

Nr	Jaunās politikas iniciatīva	Mērķis	Ieviešanas laiks	Nepieciešamie līdzekļi (latos)
1.	- Siltumapgādes uzņēmumu radītā gaisa piesārņojuma samazināšana. - Sadedzināšanas iekārtu energoefektivitātes paaugstināšana	Samazināt sēra dioksīda emisijas gaisā no enerģiju ražojošiem uzņēmumiem	2005 2006 2007	Kohēzijas fonds – 800 000, valsts budžets – 150 000; Kohēzijas fonds – 3 320 000, valsts budžets – 550 000; Kohēzijas fonds – 5 000 000, valsts budžets – 1 250 000.
2.	- Dabas resursu racionāla izmantošana un augstas energoefektivitātes nodrošināšana. Vides piesārņošanas samazināšana.	Samazināt ražošanas procesu un produktu nelabvēlīgo ietekmi uz vidi un cilvēku veselību, aptverot visu ražošanas procesu, sākot no izejvielām un beidzot ar saražotajiem gala un blakus produktiem. Nodrošināt ekonomisku enerģijas resursu un izejvielu patēriņu.	2005 2006 2007	LIFE programma 1 500 000, ERAF - 1 630 000, valsts budžets – 70 000; LIFE programma 1 500 000, ERAF – 610 000, valsts budžets – 1 210 000; valsts budžets – 95 000.
3.	Pasākumu identifikācija piesārņotio vietu sanācijai un to realizācijai	Piesārņoto teritoriju apzināšana un atvēršana līdz līmenim, kas nodrošina ES un Latvijas vides likumdošanas prasības un netraucē racionālu teritoriju izmantošanu un to ilgtspējīgu attīstību un neapdraud cilvēku veselību	2007	Kohēzijas fonds 3 900 000, valsts budžeta līdzfinansējums 650 000.
4.	- Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tīkla un aizsardzības prasību optimizācija. Izglītošanas un informēšanas infrastruktūra.	Saglabāt Latvijas dabas vides kvalitāti atbilstoši Eiropas Savienības direktīvu prasībām, valsts starptautiskajām saistībām un vietējām vajadzībām, un novērst esošos un nākotnes draudus tās vērtībām, vienlaikus nodrošinot maksimāli efektīvu resursu	2005 2006 2007	ERAF – 415 000, valsts budžets 187 000; ERAF – 236 000, valsts budžets – 137 000; ERAF – 236 000, valsts budžets – 82 000.

		izlietojumu dabas aizsardzības vērtību saglabāšanā un to atjaunošanā.		
--	--	---	--	--

Plānoti arī vairāki citi pasākumi, kuru konkrētais finansējums šobrīd nav apzināts, un kas tiks precizēts izstrādājot attiecīgās ES programmas un sīkāk norādīts VIDM 2006. gada stratēģijā.

Ūdenssaimniecības jomā plānotas sekojošas aktivitātes:

- lietus ūdeņu kanalizācijas izveide un lietus ūdeņu attīrīšana;
- ezeru apsaimniekošana upju baseinu ietvaros un infrastruktūras izveidošana;
- peldūdeņu apsaimniekošana un infrastruktūras izveidošana.

Sadzīves un bīstamo atkritumu apsaimniekošanas jomā plānotas sekojošas aktivitātes:

- dalītās atkritumu savākšanas sistēmas izveide;
- atkritumu un iepakoju pārstādes veicināšana.

Piesārņoto vietu un degradēto teritoriju sanācijas jomā plānotas sekojošas aktivitātes:

- vēsturiski piesārņoto teritoriju sanācija;
- degradēto bijušo rūpniecisko teritoriju atveseļošana;
- pamesto bijušo militāro teritoriju atveseļošana;
- pārveidoto purvu un grants karjeru renaturalizācija.

Gaisa aizsardzības jomā plānotas sekojošas aktivitātes:

- gaisa piesārņojuma samazināšana pilsētās;
- atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšana.

Rūpnieciskais piesārņojuma jomā plānots veicināt tīro tehnoloģiju ieviešanu.

Vides trokšņa jomā plānotas sekojošas aktivitātes:

- infrastruktūras izveide trokšņa līmeņa samazināšanai;
- trokšņa līmeņa samazināšana no trokšņa pasargājamās vietās.

Papildus augstāk minētajām aktivitātēm ES līdzekļus plānots arī piesaistīt aktivitātēm, kas šajā stratēģijā minētas sadaļās Dabas aizsardzība un Radiācijas drošība (jaunu inovatīvu tehnoloģiju ieviešana Latvijā).

Jaunās politikas iniciatīvas 2005.gadā:

latos

Prioritārais pasākums	Apstiprināts 2004.gada budžetā	Nepieciešams 2005.gada valsts budžetā	
		Papildus virs apstiprinātā 2004.gada budžetā	Pavisam kopā
Ministrijas investīcijas			
Izdevumi – kopā	0	5 957 311	5 957 311
Uzturēšanas izdevumi	0	0	0
Kārtējie izdevumi	0	0	0

tai skaitā atalgojumi	0	0	0
Subsīdijas un dotācijas	0	0	0
tai skaitā dotācijas iestādēm, organizācijām un uzņēmumiem	0	0	0
tai skaitā dotācijas iedzīvotājiem	0	0	0
tai skaitā iemaksas starptautiskajās organizācijās	0	0	0
Izdevumi kapitālieguldījumiem	0	5 957 311	5 957 311
kapitālie izdevumi	0	0	0
investīcijas	0	5 957 311	5 957 311
<i>Štata vienību skaits</i>			
<i>Īss paskaidrojums.</i>			
<i>Investīciju summā nav iekļauts projekts EV 69-04 "Salaspils kodolreaktora demontēšana un likvidācija".</i>			
Eiropas Savienības līdzfinansētie investīciju projekti			
Izdevumi - kopā	0	15 203 511	15 203 511
Uzturēšanas izdevumi	0	0	0
Kārtējie izdevumi	0	0	0
tai skaitā atalgojumi	0	0	0
Subsīdijas un dotācijas	0	0	0
tai skaitā dotācijas iestādēm, organizācijām un uzņēmumiem	0	0	0
tai skaitā dotācijas iedzīvotājiem	0	0	0
tai skaitā iemaksas starptautiskajās organizācijās	0	0	0
Izdevumi kapitālieguldījumiem	0	15 203 511	15 203 511
kapitālie izdevumi	0	0	0
investīcijas	0	15 203 511	15 203 511
<i>Štata vienību skaits</i>			
<i>Īss paskaidrojums.</i>			
Kohēzijas fonda un Phare projekti, saskaņā ar iesniegtajiem priekšlikumiem 2004.gada budžeta grozījumiem			
Izdevumi - kopā	0	14 714 163	14 714 163
Uzturēšanas izdevumi	0	0	0
Kārtējie izdevumi	0	0	0
tai skaitā atalgojumi	0	0	0
Subsīdijas un dotācijas	0	0	0
tai skaitā dotācijas iestādēm, organizācijām un uzņēmumiem	0	0	0
tai skaitā dotācijas iedzīvotājiem	0	0	0
tai skaitā iemaksas starptautiskajās organizācijās	0	0	0
Izdevumi kapitālieguldījumiem	0	14 714 163	14 714 163
kapitālie izdevumi	0	0	0
Investīcijas	0	14 714 163	14 714 163

<i>Štata vienību skaits</i>			
<i>Īss paskaidrojums.</i>			
Eiropas Reģionālā attīstības fonda līdzfinansētie Ekotūrisma infrastruktūras attīstība potenciālajās NATURA2000 teritorijās projekti			
Izdevumi – kopā	0	489 348	489 348
Uzturēšanas izdevumi	0	0	0
Kārtējie izdevumi	0	0	0
tai skaitā atalgojumi	0	0	0
Subsīdijas un dotācijas	0	0	0
tai skaitā dotācijas iestādēm, organizācijām un uzņēmumiem	0	0	0
tai skaitā dotācijas iedzīvotājiem	0	0	0
tai skaitā iemaksas starptautiskajās organizācijās	0	0	0
Izdevumi kapitālieguldījumiem	0	489 348	489 348
kapitālie izdevumi	0	0	0
investīcijas	0	489 348	489 348
<i>Štata vienību skaits</i>			
<i>Īss paskaidrojums.</i>			

2.6.8. Politikas ieviešanas instrumenti un sistēma

Vides ministrijas kompetencē esošo projektu pieteicēji un realizētāji lielākoties ir pašvaldības. ES līdzfinansēto projektu sagatavošana ir Vides ministrijas kompetencē. Ar MK 13.04.2004 noteikumiem Nr. 298 "Noteikumi par kārtību, kādā sagatavo, apstiprina, īsteno un uzrauga no Eiropas Savienības Kohēzijas fonda līdzekļiem finansētos projektus" Vides ministrijai ir uzdotas ieviešanas institūcijas funkcijas. Pēc projektu identifikācijas un prioritārā saraksta sastādīšanas projektu sagatavošanas departaments atbild par projektu kvalitatīvu sagatavošanu ES līdzfinansējuma piesaistīšanai. Pēc projekta apstiprināšanas tā realizācija notiek pašvaldībā, bet projekta īstenošanas uzraudzību veic Projektu ieviešanas departaments. Gan projektu sagatavošana, gan realizācija notiek sadarbojoties ar pašvaldībām, ministrijas struktūrvienībām, Finanšu ministriju, Eiropas Komisiju.

2.6.9. Programmas finansējums

Apstiprināts likumā "Par valsts budžetu 2004.gadam"	2004.gada budžets ar grozījumiem
33 016 817 Ls	19 587 996 Ls

2.7. Vides aizsardzības fonds

2.7.1. Situācijas raksturojums

Budžeta programma „Vides aizsardzības fonds” apsaimnieko līdzekļus, kuri atbilst ieņēmumiem no Dabas resursu nodokļa. Šī budžeta programma tika izveidota 2004. gadā, likvidējot speciālos budžetus. Speciālais budžets atbilstoši Vides aizsardzības fonda padomes lēmumiem finansē gan valsts institūciju, gan nevalstiskā sektora projektus. Šajā budžeta programmā ir iekļauti arī vairāku valsts institūciju uzturēšanas izdevumi, kā arī izdevumi ES finansēto projektu sagatavošanai. Vairākas valsts institūcijas (piemēram, Valsts ģeoloģijas dienests) tiek finansētas gan no šīs, gan citām budžeta programmām. Ņemot vērā, ka šī stratēģija paredz pakāpeniski likvidēt šādu situāciju, kurai pēc speciālo budžetu likvidācijas nav nekāda pamatojuma, attiecīgie rezultātīvie rādītāji ir iekļauti citās šīs stratēģijas sadaļās. Izņēmums ir Dabas muzejs, kas pilnā apmērā tiek finansēts no šīs budžeta programmas.

Latvijas vides aizsardzības fonda administrācija ir Vides ministrijas pakļautībā esoša tiešās pārvaldes iestāde. Tās galvenās funkcijas ir nodrošināt Latvijas vides aizsardzības fonda padomes (turpmāk – fonda padome) lēmumu īstenošanu, kā arī uzraudzīt un administrēt budžeta programmas "Vides aizsardzības fonds" līdzekļu izlietošanu, kā arī nodrošināt to efektīvu izmantošanu saskaņā ar fonda padomes lēmumiem.

Šī stratēģija neparedz izmaiņas Latvijas vides aizsardzības fonda administrācijas statusā.

Latvijas dabas muzejs ir sabiedrībai pieejama pētnieciska un izglītojoša valsts iestāde, materiālās kultūras vērtību krātuve par Latvijas dabu, tās daudzveidību, vēsturi un aizsardzību. Muzeja krājums ir Nacionālā muzeju krājuma sastāvdaļa un valsts nacionālā bagātība, kas atrodas valsts aizsardzībā. Dabas muzejs komplektē un saglabā unikālas dabas zinātniskās kolekcijas, kuru pirmsākumi meklējami jau 18.gadsimtā, veido pastāvīgas ekspozīcijas un izstādes par dabaszinātniskajām tēmām, kā arī veic izglītojošo darbu dabas zinātņu nozarēs, organizējot lekcijas, izdodot zinātniskos pētījumus, prospektus, katalogus un citus informatīvus izdevumus. Būtiska ir Dabas muzeja sadarbība ar Starptautisko muzeju padomi un ārvalstu līdzīga profila muzejiem.

2.7.2. Programmas mērķi

Veicināt Latvijas ilgtspējīgu attīstību atbilstoši valstiski un starptautiski atzītām vides politikas prioritātēm, realizējot vides aizsardzības projektus Latvijā.

2.7.3. Politikas vadlīnijas

Likums „Par dabas resursu nodokli”;

Muzeju likums

Atbilstoši augstāk minētajiem likumdošanas aktiem izdotie Ministru kabineta noteikumi.

2.7.4. Sagaidāmie politikas rezultāti vidējam termiņam

Šī budžeta programma nodrošina efektīvu līdzekļu izmantošanu likumā ”Par dabas resursu nodokli” noteikto vides aizsardzības pasākumu un projektu finansēšanai atbilstoši fonda padomes apstiprinātajai fonda līdzekļu izmantošanas programmai un lēmumiem.

Sabiedrība tiek iesaistīta ar vides aizsardzību saistītu lēmumu pieņemšanā un aktuālu vides politikas jautājumu risināšanā. Tiek nodrošināta viegli pieejama, kompleksa un patiesa vides informācija plašsaziņas līdzekļos un informatīvi izglītojošos materiālos.

2.7.5. *Sagaidāmie darbības rezultāti*

Nr	Rezultāts	Sasniegšanas rādītāji pa gadiem				
		2003	2004	2005	2006	2007
1.	Izskatīto projektu skaits	-	300	300	300	300
2.	Auditēto projektu skaits	-	4	10	12	12
3.	Dabas muzejā notikušo izstāžu skaits	38	33	35	36	38
4.	Dabas muzeja apmeklētāju skaits	81085	80000	82000	82500	84000
5.	Dabas muzejā notikušo ekskursiju skaits	370	390	390	390	390
6.	Dabas muzejā notikušo pasākumu skaits	404	390	390	400	410
7.	Konkursā "Sējējs": -iesaistītās pašvaldības -iesaistītās saimniecības	25	30	35	40	45
		50	60	80	100	120
8.	Organizēto atklāto konkursu "Par dabas resursu nodokļa daļēju atmaksu subsīdiju veidā" skaits	-	-	5	6	6
9.	Vides aizsardzības fonda finansēto vides izziņas nometņu skaits	-	10	10	10	10
10.	Vides aizsardzības fonda finansēto projektu plašsaziņas līdzekļiem par aktuālajiem vides jautājumiem skaits	-	10	10	10	10

2.7.6. *Jaunās politikas iniciatīvas*

Nr	Jaunās politikas iniciatīva	Mērķis	Ieviešanas laiks	Nepieciešamie līdzekļi (latos)
1.	Nolietoto transportlīdzekļu apsaimniekošana- subsīdiju sistēmas izveide	Nodrošināt Latvijas un ES normatīvajos aktos noteikto atkritumu pārstrādes un reģenerācijas mērķu sasniegšanu.	2005 2006 2007	880 000 880 000 880 000
2.	Elektrisko un elektronisko atkritumu apsaimniekošanas sistēmas izveide	Nodrošināt Latvijas un ES normatīvajos aktos noteikto atkritumu pārstrādes un reģenerācijas mērķu sasniegšanu.	2005 2006 2007	300 000 1 200 000 1 200 000

Paskaidrojumi:

1.-2. Nepieciešamie līdzekļi ir vienādi ar plānotajiem dabas resursa nodokļa ieņēmumiem, attiecīgi no pirmo reizi reģistrētajiem transportlīdzekļiem un tirgotajām elektroniskajām un elektriskajām iekārtām.

Jaunās politikas iniciatīvas 2005.gadam:

Ministrija/prioritārais pasākums	Apstiprināts 2004.gada budžetā	Nepieciešams 2005.gada valsts budžetā	
		Papildus virs apstiprinātā 2004.gada budžetā	Pavisam kopā
Nolietoto transportlīdzekļu apsaimniekošana			
Izdevumi - kopā	0	880 000	880 000
Uzturēšanas izdevumi	0	880 000	880 000
Kārtējie izdevumi	0	0	0
tai skaitā atalgojumi	0	0	0
Subsīdijas un dotācijas	0	880 000	880 000
tai skaitā dotācijas iestādēm, organizācijām un uzņēmumiem	0	880 000	880 000
tai skaitā dotācijas iedzīvotājiem	0	0	0
tai skaitā iemaksas starptautiskajās organizācijās	0	0	0
Izdevumi kapitālieguldījumiem	0	0	0
kapitālie izdevumi	0	0	0
investīcijas	0	0	0
<i>Štata vienību skaits</i>			
<i>Īss paskaidrojums.</i>			
<p>“Grozījumi likumā “Par dabas resursu nodokli”” (akceptēti 07.01.2004.), “Nolietoto transportlīdzekļu apsaimniekošanas likums” (apstiprināts 29.01.2004., spēkā no 01.05.2004.). Ieņēmumu palielinājums valsts budžetā: realizējot Nolietoto transportlīdzekļu apsaimniekošanas likuma un “Grozījumu likumā “Par dabas resursu nodokli”” prasības, kas paredz, ka transportlīdzekļus reģistrējot pirmo reizi Latvijas Republikā, par tiem ir jāmaksā dabas resursu nodoklis, līdz ar to tiks palielināti ieņēmumi valsts budžetā no dabas resursu nodokļa maksājumiem - Ls 880 000. Izdevumi: vienlaikus “Grozījumos likumā “Par dabas resursu nodokli”” iestrādāta arī norma, kas nosaka, ka nodokļa maksājumi par transportlīdzekļiem ir atmaksājami nolietoto transportlīdzekļu apsaimniekošanas uzņēmumiem subsīdiju veidā. No šiem līdzekļiem paredzēti arī citi nolietoto transportlīdzekļu apsaimniekošanas izdevumi.</p>			
<i>Sagaidāmie darbības rezultāti:</i>			
<i>Sakārtota nolietoto transportlīdzekļu apsaimniekošana.</i>			

2.7.7. Politikas ieviešanas instrumenti un sistēma

Šīs programmas īstenošanu veic Latvijas vides aizsardzības fonda administrācija un Latvijas dabas muzejs. Programmas ieviešanas instrumenti ir dabas resursu nodoklis, subsīdiju sistēma noteikta veida atkritumu savākšanai un pārstrādei.

2.7.8. Programmas finansējums

Apstiprināts likumā ”Par valsts budžetu 2004.gadam”	2004.gada budžets ar grozījumiem (projekts)
9 489 522 Ls	9 913 853 Ls

2.7.9. Programmas darbinieku skaits

Apstiprināts likumā
"Par valsts budžetu 2004.gadam"

2004.gada budžets
ar grozījumiem

121 darbinieks

121 darbinieks

No programmas darbinieku skaita izslēgti un iekļauti programmas "Vides informatīvais nodrošinājums" darbinieku skaitā apakšprogrammas "Upju baseinu apsaimniekošana" darbinieku skaits - 21, kā apstiprinātajā skaitā atbilstoši rezultatīvajiem rādītājiem, tā darbinieku skaitā budžeta projektā ar grozījumiem.

Vides ministrs	Valsts sekretārs	Juridiska departamenta direktors	Par kontroli atbildīgā persona	Atbildīgā amatpersona	Par politikas plānošanu un koordināciju atbildīgās ministrijas struktūrvienības vadītājs
R.Vējonis	G.Puķītis	E. Puriņš	V.Puriņš	E. Cilinskis	M.Klismets

12.11.2004. 9:25

18 433

maris.klismets@vidm.gov.lv

7026496